

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Institut mezioborových studií Brno

Policie jako specifikum společenského systému

Bakalářská práce

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. František Šnitr

Vypracoval:

David Sukeník

Brno 2005

Obsah

Úvod	4
1. Vývoj ozbrojených složek Československé republiky	5
1.1 Četnictvo první republiky	5
1.2 Sbor národní bezpečnosti	7
1.3 Vývoj ozbrojených složek Československé republiky	7
2. Úloha policie současnosti	8
2.1 Etické principy policejní práce	8
2.2 Charakteristika policejní profese	12
2.3 Policie je obrazem společnosti	13
2.4 Policie jako služba občanům	14
3. Policejní služby	16
3.1 Pořádková, dopravní a železniční policie	16
3.2 Služba kriminální policie a vyšetřování	17
3.3 Cizinecká a pohraniční policie	18
3.4 Zvláštní a speciální útvary policie	18
4. Mezinárodní policejní spolupráce	20
4.1 Interpol	23
4.2 Europol	26
4.3 IPA	30
4.4 Dvoustranné mezinárodní smlouvy	31
5. Projekt Phare 2001	34
5.1 Historie vzniku projektu	34
5.2 Hlavní cíle, účel a výsledek projektu	36
5.3 Význam projektu pro veřejnost	38
6. Současné hodnocení práce Policie ČR	40
Několik čísel ze statistik Policie ČR	
Závěr	46
Resumé	46
Anotace	47
Seznam použité literatury a pramenů	48

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Policie jako specifikum společenského systému“ zpracoval samostatně a použil jen literaturu uvedenou v seznamu literatury, který je v práci uveden.

V Brně dne 20.4.2005

.....
David Sukeník

Úvod

Výkon policejní služby je již po dlouhou řadu let vděčným tématem a středem zájmu ve všech zemích světa. Lidé jsou chybující, mnozí ve svém „chybování“ naleznou časem zalíbení, a tak zde musí být pohodová státní moc, která bude nad dodržováním stanovených „pravidel hry“ bdít – což se někomu může líbit, jinému nikoli. A i samotní policisté chybují - tu v dobré víře, tu z nepoctivého úmyslu, tu z přemíry afektu. Proto se policejní akcí zabývají nejen média, ale i film a literatura, od té odborné přes tisíce nejrozličnějších detektivek až po literaturu románovou.

Téma této práce jsem si zvolil z důvodu, že jsem již od mládí toužil pracovat jako policista, tohoto jsem se vždy držel a i přes skutečnost, že jsem k tomuto povolání nedostal hned po dokončení střední školy, věděl jsem však, že se k této profesi budu chtít dříve nebo později dostat. Na svůj výkon policejní profese jsem hrdý, práci vykonávám odpovědně a ke své práci mám velmi kladný vztah, jiné povolání bych po různých zkušenostech rozhodně nevolil.

A priori zdrženlivě až nepřátelsky naladěná veřejnost se nezdá domnívat, že policisty se stávají pouze určitým způsobem psychicky deformované osoby. Objektivní výzkumy však přinášejí závěr, že tomu tak není – naopak, policejní prostředí, atmosféra boje se zločinem a společenské podmínky včetně prostředí politického postupně psychicky deformují jakoukoliv osobu zařazenou v policejním sboru.

V roce 1991 se tehdejší Česká národní rada usnesla na zákoně O Policii České republiky. V úvodním ustanovení zákonodárci konstatovali, že se zřizuje ozbrojený bezpečnostní sbor České republiky s názvem Policie České republiky.

Policie je ozbrojeným bezpečnostním sborem, který plní úkoly ve věcech vnitřního pořádku a bezpečnosti v rozsahu vymezeném ústavními zákony, zákony a ostatními obecně závaznými právními předpisy.

Přesto, že od vzniku Policie ČR uplynuly již roky, ještě ani dnes není každému jasné, jaká je její struktura, jaké v ní existují a pracují služby a útvary, jaká jsou oprávnění policistů a naopak jejich povinnosti. Informace, které bych chtěl touto prací uvést ztělesňují mnohem víc, neboť svým způsobem odráží přeměnu Policie České republiky ve službu občanům, odehrávající se v procesu transformace společnosti a jejího směřování k postupné integraci České republiky do Evropy.

1. Vývoj ozbrojených složek Československé republiky

Území našeho státu patřilo do roku 1918 do rakouské části habsburské monarchie, čímž byl samozřejmě ovlivněn i vývoj organizace bezpečnostní služby na našem území.

1.1 Četnictvo první republiky

Vzhledem k tomu, že samostatný československý stát při svém vzniku v říjnu 1918 recipoval (zákon č. 11/1918 Sb. - tzv. recepční norma) stávající právní řád a v souvislosti s tím i stávající správní systém, přešla do jeho služeb rakouská organizace státních policejních úřadů, četnictva i komunální policie.

Zároveň byla stanovena poměrně náročná kritéria pro doplnění jednotlivých ozbrojených složek, přičemž byl kladen důraz na politický profil, fyzické a osobní předpoklady.

Ministerstvo vnitra mělo jako nejvyšší instance politické správy velice širokou působnost. Zabývalo se záležitostmi státní správy, bezpečnostními otázkami a dalšími velice rozličnými agendami, které nebylo možno začlenit do jiných resortů. Ve dvacátých letech pečovalo i o agendu státního a trestního řízení, polepšoven a donucovacích pracoven.

Spadalo pod něj četnictvo, silniční a říční policie, zabývalo se státním občanstvím a vydáváním pasů. Dále přistěhovalectvím, vystěhovalectvím, odškodňováním civilistů poškozených válkou, sčítáním obyvatel, statistikou, automobilismem a vzduchoplavectvím, registrací spolků atd.

Během prvních dvaceti let existence samostatného československého státu doznala původní rakouská organizační struktura četnictva (1895) samozřejmě nebývalého rozmachu a zdokonalení, což si vyžádala samostatná praxe. Život ve společnosti se rozvíjel po všech stránkách a organizační struktura přestala vyhovovat potřebám výkonu služby. Byly zaváděny nové metody činnosti i nové technické prostředky, kterými disponovaly nově se utvářející specializované útvary na jednotlivých stupních řízení. Působily na větších územních obvodech, doplňovaly výkon služby zajišťovaný četnickými stanicemi. Jejich činnost umožnilo a ulehčilo i

zavedení spojovacích a dopravních prostředků, čímž se zvýšila operativnost a akceschopnost četnického sboru.

Zemská četnická velitelství tak vytvářela speciální organizační celky často dočasné, jako byly kontrolní pohraniční stanice, polní četnictvo, četnické pohotovostní oddíly. Dalšími speciálními útvary byly četnické silniční kontrolní stanice (1. 5. 1935), četnické letecké hlídky (1. 7. 1935) a pro pátrání po kriminálních delikventech od roku 1928 po celém území státu budované četnické pátrací stanice.

Období první republiky (1918-1938)

Po vzniku Československé republiky v roce 1918 byl pro působnost ozbrojených složek státního aparátu dočasně převzat původní rakouský - habsburský model. V té době existovaly dva státní bezpečnostní sbory.

Policie - Policejní správu vykonávaly především politické úřady a v některých větších městech (Praze, Brně, Plzni, Ostravě, Chebu, Bohumíně a do roku 1938 již ve 105 obcích) úřady policejní. Od roku 1922 každý policejní úřad tvořily dvě základní složky, Sbor uniformované stráže bezpečnosti (vykonával hlídkování, obchůzky, eskorty atd.) a Sbor neuniformované stráže bezpečnosti (vykonával zpravodajskou, vyšetřovací, dohlížecí, pátrací a administrativní činnost). Vedle státních policejních úřadů fungovala i obecní stráž bezpečnosti a na Slovensku při městských magistrátech policejní kapitanáty. V roce 1936 došlo v rámci zásadní reorganizace policejní správy ke sjednocení uniformované a neuniformované stráže bezpečnosti a jejich konečnému podřízení ministerstvu vnitra.

Četnictvo - bylo charakterizováno jako vojensky organizovaný strážní sbor. Generálnímu velitelství četnictva podléhala zemská velitelství, nižšími organizačními jednotkami byla četnická oddělení, okresní četnická velitelství a četnické stanice, představující základní organizační článek. Ve vnitřní organizaci se uplatňovala zásada dvojí podřízenosti. Při výkonu bezpečnostní služby státním politickým úřadům, tj. při udržování veřejného pořádku a veřejné bezpečnosti a ve věcech výcviku, výuky, udržování disciplíny, kontroly služby a ve správních a hospodářských záležitostech četnickým velitelům.

Vývoj státních bezpečnostních sil se během let 1918-1938 vyznačoval obrovským kvalitativním posunem. Vznikaly specializované útvary policie a četnictva

(Zpravodajská ústředna pražského policejního ředitelství, Všeobecná kriminální ústředna, Ústřední pátrací oddělení při Zemském velitelství četnictva v Praze, četnické pátrací stanice, četnické pohotovostní oddíly), rozvíjelo se resortní školství, zvyšovala se kvalita technického vybavení a motorizace ozbrojených složek státního aparátu. Pozornost si zaslouží racionalita, s níž reagovala policie a četnictvo na nové úkoly. Obě složky se v roce 1938, v rámci začlenění do Stráže obrany státu, aktivně podílely na její činnosti.

1.2 Sbor národní bezpečnosti

Sjednocení bezpečnostních sil v poválečném Československu bylo dalším významným organizačním opatřením ve vývoji tehdejšího státního bezpečnostního systému. Od komunistického převratu v únoru roku 1948 je však podle sovětského vzoru budován nový policejní sbor, a to pod vedením Komunistické strany Československa, která zaujímá vedoucí úlohu ve státním aparátu. V té souvislosti začínají vyrůstat také nové bezpečnostní složky. Ministerstvo vnitra řídí Sbor národní bezpečnosti, rozdělený na Státní a Veřejnou bezpečnost, vojska Ministerstva vnitra a k ostraze státní hranice vytváří Pohraniční stráž. Vzniká také občanská Pomocná stráž Veřejné bezpečnosti a v systému bezpečnostních sil zaujímají místo také ozbrojené dělnické Lidové milice. Bezpečnostní aktivity směřují především k upevnění politické moci komunistické strany a dochází k izolaci Československé republiky od okolních států. Až konec roku 1989 přináší zásadní vnitropolitické a vnitrosociální změny.

1.3 Vývoj ozbrojených složek Československé republiky

Období od roku 1990 - Po politických změnách na sklonku roku 1989 vyvstala nutnost proměnit tehdejší Sbor národní bezpečnosti na apolitickou policejní instituci sloužící veřejnosti a ochraňující nové demokratické změny. Zákonem České národní rady č. 283 z roku 1991 Sbírky o Policii České republiky byl položen základ organizace, která byla kompromisem mezi zděděnou strukturou, ideály o poslání policie v demokratickém státě a nutností zajistit přiměřenou odezvu na zatížení v podobě enormního nárůstu trestné činnosti, mezinárodně propojeného a organizovaného zločinu a nekontrolované imigrace. Vzrostly i nároky na zajišťování veřejného pořádku a reakce na projevy xenofobie především vůči etnickým menšinám a imigrantům.

2. Úloha policie současnosti

Zásadní politické, sociální, ekonomické a právní změny v České republice po roce 1989 se odrazily i v mnoha změnách na MV ČR a v Policii ČR. Nově stanovenými prioritami ve vnitřních i vnějších bezpečnostních otázkách byl zahájen proces rozsáhlých organizačních a strukturálních změn, které trvají do současné doby.

V posledních letech se úsilí v přípravě na připojení k Evropské unii zaměřilo převážně na zlepšení schopnosti české policie bojovat se závažnými formami kriminality. Důraz se kladl na prohlubování znalostí specialistů, došlo ke spojení dvou samostatných složek policie do společné služby kriminální policie a vyšetřování, rozšiřoval se počet policistů a zlepšovalo se jejich vybavení. V letech 2001-2002 byly provedeny první průzkumy veřejného mínění ohledně spokojenosti veřejnosti s činnostmi policie.

S postupujícím procesem budování společného prostoru bezpečnosti, který prosazuje Evropská unie, roste i potřeba sjednotit požadavky na vystupování a jednání policistů. Povědomí o poskytování služby policie ve smyslu ochrany moderní komunity (community policing) je velmi málo rozvinuto a pro mnoho příslušníků a občanů zůstává policie pouze ztělesněním státní moci.

2.1 Etické principy policejní práce

Policie je institucí, jejímž posláním je udržovat řád a pořádek ve společnosti v případě nutnosti i s použitím síly. Etika naproti tomu je filozofická disciplína, která se zabývá problematikou dobra a zla. Existuje mezi těmito na první pohled zcela rozdílnými pojmy vůbec nějaká spojitost? U nás byla dosud etice policejního povolání věnována malá pozornost, etický kodex policisty České republiky byl v nedávné době přijat, avšak na základě doporučení Rady Evropy a vychází z kodexu britské královské jízdní policie. Do současné doby byly etické zásady policejní práce u nás obsaženy v § 28 zákona č. 186/1992 Sb. O služebním poměru příslušníků Policie ČR (základní povinnosti policisty), dále v hlavě třetí, oddílu prvním zákona č. 283/1991 Sb. O Policii České republiky (povinnosti policisty) a konečně v 36. Nařízení ministra vnitra ze dne 6. května 1999, kterým se upravují pravidla chování a zdravení v Policii České republiky.

Mezinárodní sdružení vedoucích pracovníků policie (International Association

of Chiefs of Police), sídlící v USA, zdůrazňuje význam etiky pro policejní práci: "Etické vzdělání je naší klíčovou potřebou dnes i pro 21. století." Expertní skupina pro problémy policejní práce a profesní etiky policistů Evropského výboru pro otázky kriminality vypracovala v prosinci 2000 Doporučení týkající se "Evropského kodexu etických zásad policejní práce", která jsou nyní na podnět Rady Evropy zpracovávána v členských zemích. Etika policejní práce je dnes tématem nesporně velmi aktuálním.

Potřebu vzdělávání policistů v oblasti etiky zdůvodňují členové Výboru IACP pro policejní image a etiku škodlivými důsledky neetického chování policistů, ke kterým patří především korupce, nepřiměřené užití síly, rasová, sexuální, věková nebo náboženská diskriminace, sexuální obtěžování, porušování lidských práv. Aféry, v nichž figuruje policie ve spojitosti s neetickým jednáním, jsou magnetem pro masmédia, pro policii jsou však devastující. Je dobře známo, že získat dobrou pověst trvá dlouho, ale ztratit ji je možné přes noc. Tyto aféry způsobují také osobní tragédie. Když propukne skandál, řada policistů ztratí práci. Pokud se něčí jméno nebo fotografie objeví na obrazovce nebo se na něj soustředí novinový článek v souvislosti např. s korupcí, je veřejné ponížení pro každého policistu i jeho rodinu zdrcující. I když je později policista zproštěn viny, zůstane na jeho čistém štítu stín. "Každým rokem spáchá sebevraždu mnohem více policistů, než jich je zavražděno. Často jsou tyto sebevraždy důsledkem neschopnosti policisty vypořádat se s neetickým činem, ve kterém byl osobně nebo okrajově angažován. Proto pomocí prevence neetických činů je možno doslova zachránit životy některých policistů.", zdůrazňují členové Výboru IACP pro policejní image a etiku.

K nejnaléhavějším etickým problémům policejní práce dnes patří:

- kulturní a sociální pluralita a důsledek jejich nesprávného chápání: rasismus (američtí kolegové zařazují i sexismus)
- korupce
- důvěra veřejnosti v policii
- absence morálních hodnot u některých policistů
- čestnost policistů
- zneužívání síly a autority
- princip volného uvážení
- požadavek zachování mlčenlivosti
- chování policistů mimo službu
- nedostatečná pracovní morálka některých policistů
- nedostatek smyslu pro odpovědnost

- nepoctivost ve služebních hlášeních
- absence pozitivních vzorů chování
- tolerování neetického chování policistů
- falšování důkazů a upravování svědectví
- rozmach obchodu s drogami, část zisku je používána na podplácení policie
- nízké nároky na policisty
- respekt k občanům, kolegům i nadřízeným
- loajalita s policejní institucí
- vztah policie a masmédií.

„ Etický kodex Policie České republiky “ dle rozkazu policejního prezidenta ze dne 21. ledna 2005:

Příslušníci Policie České republiky, vědomi si svého poslání, spočívajícího ve službě veřejnosti, založeného na úctě a respektu k lidským právům, vyjadřují následující principy, jež chtějí sdílet a dodržovat.

1. Cílem Policie České republiky je

- a) chránit bezpečnost a pořádek ve společnosti,
- b) prosazovat zákonnost,
- c) chránit práva a svobody osob,
- d) preventivně působit proti trestné a jiné protiprávní činnosti a potírat ji,
- e) usilovat o trvalou podporu a důvěru veřejnosti.

2. Základními hodnotami Policie České republiky je

- a) profesionalita,
- b) neustrannost,
- c) odpovědnost,
- d) ohleduplnost,
- e) bezúhonnost.

3. Závazkem Policie České republiky vůči společnosti je

- a) prosazovat zákony přiměřenými prostředky s maximální snahou o spolupráci s

veřejností, státními a nestátními institucemi,

- b) chovat se důstojně a důvěryhodně, jednat se všemi lidmi slušně, korektně a s porozuměním a respektovat jejich důstojnost,
- c) uplatňovat rovný a korektní přístup ke každé osobě bez rozdílu, v souladu s respektováním kulturní a hodnotové odlišnosti příslušníků menšinových skupin všude tam, kde nedochází ke střetu se zákony,
- d) při výkonu služby jednat taktně, korektně a vhodně uplatňovat princip volného uvážení,
- e) používat donucovacích prostředků pouze v souladu se zákonem; nikdy nezacházet s žádnou osobou krutě, nehumánně či ponižujícím způsobem,
- f) nést odpovědnost za každou osobu, která byla omezena Policií České republiky na osobní svobodě,
- g) zachovávat mlčenlivost o informacích zjištěných při služební činnosti,
- h) zásadně odmítat jakékoliv korupční jednání, netolerovat tuto protizákonnou činnost u jiných příslušníků Policie České republiky, odmítnout dary nebo jiné výhody, jejichž přijetím by mohlo dojít k ovlivnění výkonu služby,
- i) zásadně se vyhýbat jakémukoliv jednání, které by mohlo být střetem zájmů.

4. Závazkem vůči ostatním příslušníkům Policie České republiky je

- a) usilovat o otevřenou a partnerskou spolupráci,
- b) dbát, aby vztahy byly založeny na základě profesní kolegiality, vzájemné úcty, respektování zásad slušného a korektního jednání; jakékoliv formy šikanování a obtěžování ze strany spolupracovníků či nadřízených jsou vyloučeny,
- c) netolerovat ani nekrýt podezření z trestné činnosti jiných příslušníků Policie České republiky a trestnou činnost neprodleně oznámit; stejně tak netolerovat ani jiné jejich protiprávní jednání či jednání, které je v rozporu s Etickým kodexem Policie České republiky.

5. Osobním a profesionálním přístupem příslušníků Policie České republiky je

- a) nést osobní odpovědnost za svoji morální úroveň a svůj profesionální výkon,

- b) chovat se bezúhonně ve službě i mimo ni tak, aby důstojně reprezentovali Policii České republiky svým jednáním, vystupováním i zevnějškem.

Každý příslušník Policie České republiky, který jedná v souladu se zákonem a Etickým kodexem Policie České republiky, si plně zaslouží úctu, respekt a podporu společnosti, jejíž bezpečnost chrání i s nasazením vlastního života.

2.2 Charakteristika policejní profese

Výkon policejní služby je fyzicky, psychicky i morálně mimořádně náročný. Veřejnost si tento fakt částečně uvědomuje. Většina populární literatury a filmové tvorby líčí policejní práci jako takovou, kde je třeba řešit řadu morálních dilemat. Policisté musí odolat mnoha svodům a často stojí před obtížným rozhodnutím, které přináší konflikt mezi dobrem a zlem. Řešení morálních dilemat, která vyvstávají před policisty, je někdy nesnadné, volba menšího zla je frustrující.

Policisté mají ve svém rozhodování značnou autonomii, která může být použita ku prospěchu, ale také k újmě mnoha jedinců. Policie má právo použít donucovací sílu včetně síly smrtící, což zásadním způsobem odlišuje policejní profesi od ostatních zaměstnání. Taková autonomie a pravomoci jsou velice atraktivní i pro osoby, které se vědomě či nevědomě pokoušejí zneužít policejní autoritu ve svůj vlastní prospěch. Od nezávazné nabídky šálku kávy policistovi na obchůzce po vysoké finanční částky pro policistu, který se bude "dívat jiným směrem", je policejní činnost zdrojem mnoha svodů, které útočí na osobní a profesionální bezúhonnost policisty.

Existují i jiné zdroje morálních konfliktů. Většina policistů musí jednat s nejrůznějšími lidmi a dostává se do situací, v nichž se projevují některé ponižující a nehumánní aspekty života. Tyto situace mohou a často také mají dlouhodobý negativní vliv na postoje a názory policistů. Mladý, zpočátku idealisticky naladěný začínající policista svoje iluze časem ztrácí, což může vést až k zaujetí cynického postoje. Pokud u policisty vzniká dojem, že jeho snaha je bezvýsledná nebo nedocenená, může se dostavit pocit frustrace. Takoví policisté mohou pak opustit morální zásady, se kterými původně nastoupili policejní službu, obcházet pravidla a zaplést se možná i do nezákonného jednání.

Konečně nemůžeme přehlédnout fakt, že policisté se často ocitají v rozporné situaci už díky samotné povaze své profese. Společnost po nich žádá, aby kontrolovali kriminalitu, nalézali viníky, a zároveň jim ukládá pravidla, podle kterých mají tyto úkoly plnit. Na jednu stranu jsou policisté odměňováni za výkonnost při zjišťování viníků, ale pokud jejich horlivost překročí hranici stanovenou právem, jsou za stejnou snahu trestáni. Tyto zřejmě konfliktní požadavky vzbuzují u některých

policistů dojem, že soudy, státní zástupci, obhájci a ostatní lidé v justičním systému nepracují pro dobro celé společnosti. Potřeba najít rovnováhu mezi ochranou společnosti a garantováním Listiny základních lidských práv a svobod může být pro mnoho policistů velice obtížným úsilím, které často staví prostředky a cíle proti sobě a policisty tak staví do profesionálních a osobních dilemat.

Osobní bezúhonnost, vědomé rozhodnutí dělat správnou věc i pod velkým tlakem a nalezení osobní odpovědnosti za svoje činy jsou neoddělitelnými znaky profesionálního chování policisty. Jasné formulování morálních hodnot a etických norem uvnitř policejní organizace je potřebné zejména pro řešení specifických situací. Tyto etické hodnoty a normy by měly sloužit jako orientační body pro policisty v případech, že se na činěná rozhodnutí o vhodnosti určitého chování nevztahuje výslovně zákon, policejní předpisy a nařízení. Etické kodexy jsou důležitými rádci, na druhé straně je však také nezbytné, aby organizace vyjasnily, co je a co není přípustné chování, tak aby zde nevznikala žádná nedorozumění.

2.3 Policie je obrazem společnosti

Policie se v současné době nachází v obtížné situaci. Důvodů je mnoho. Především jde o to, že policie je mediálně zajímavá instituce a je, zejména prostřednictvím médií, pod drobnohledem veřejnosti. Jde o naprosto přirozený stav. Dokonce tvrdím, že média tím, že poukazují na negativní jevy v policii, sehrávají pozitivní roli. Akcelerují totiž veškeré obranné mechanismy, které se snaží tyto jevy odstraňovat. Byl bych rád, kdyby se ale současně akceptovaly argumenty k vysvětlení vzniku negativních jevů, které, jak ukáží, souvisí se stavem společnosti.

V posledním období se pozornost médií vůči Policii ČR nebývalou měrou zvýšila. Některé důvody jsou i mimo policii, ale ten hlavní důvod spočívá uvnitř policie, v nás samotných. V první řadě je to důsledek případů osobního selhání některých policistů, jejich trestné činnosti, skandálních věcí, ke kterým v policii došlo a zkoncentrovaly se do určitého období. Jde o věci, které by se při standardním fungování policie stávat neměly. Já tuto záležitost nepodceňuji, ale také nepřeceňuji. Trestná činnost policistů zde v jisté, byť nevelké intenzitě existuje.

Kdysi jsem slyšel větu, že společnost má takovou policii, jakou si zaslouží. Nejsem sice stoupencem podobných úvah, ale musím připustit, že v této větě je částečně skryta hluboká realita. Ta spočívá v tom, že personálním zdrojem, líhní lidského potenciálu Policie ČR není nikdo jiný, než právě tato společnost a její populace. Jaká je tedy populace a její charakteristiky z hlediska postojů, hierarchie hodnotového systému, mezilidských vztahů, právního vědomí, sklonu k porušování

práva - kriminogenity atd., takový je také s největší pravděpodobností personál policie. Určitým korektivem, který působí ve prospěch policie, je důsledné přijímací řízení a regulativní vliv profesního prostředí na osobnostní vlastnosti personálu. Jinými slovy a při jistém zjednodušení to znamená, že policie může být náchylná ke korupci pouze tak, jak je náchylná ke korupci společnost.

Máme policejní personál z této země, jsou to přece občané České republiky. Policie je výsečí této společnosti, je tedy její součástí - a zároveň obrazem. Policie není a nemůže být víc zkorumpovaná než společnost, nevytváří více kriminogenní prostředí než je ve společnosti. Naopak. Jsem přesvědčen, že policisté jsou těmito jevy zasaženi méně, než je běžné v naší společnosti. Je tu jednak výběrové řízení, potom působí profesní ovlivnění člověka a v neposlední řadě existují vnější i vnitřní kontrolní mechanismy. Ale nechápu, proč si někdo myslí, že u policisty nemůže dojít k vybočení.

2.4 Policie Jako služba občanům

Pokud přijde občan do styku se státní správou, stále častěji srovnává její výkon s chováním v soukromém podnikání. Jako "zákazník státní správy" chce občan především, aby se s ním zacházelo férově a zdvořile. Pokud má zákazník v nějakém obchodě pocit, že s ním není dobře zacházeno, může jít do jiného obchodu. Při úředním jednání to obvykle nelze. Východisko? Občansko - zákaznická orientace státní správy včetně bezpečnostních složek, základ zlepšení vztahu policie - občan.

Občané, kteří jsou s prací policie spokojeni, podají mnohem dříve oznámení trestného činu, mnohem dříve se nabídnou jako svědkové a věnují mnohem dříve než jiní svou pozornost preventivním programům a jsou mnohem dříve než jiní ochotni ke spolupráci s policií. Vedle toho, že policie pracuje efektivně, občan chce, aby potkal člověka, který má svou práci i jeho rád.

Stabilita postojů veřejnosti ukazuje na srozumitelnou pozici policie, a to se všemi viditelnými přednostmi i nedostatky. Výsledky dokládají pevné zakotvení Policie ČR v povědomí veřejnosti jako nezbytného článku systému demokratických institucí. Policie se vymanila z pozice čistě represivní složky a úspěšně prošla procesem transformace do podoby „služby veřejnosti“. V těchto procesech nejsou občané nekritičtí, uvědomují si slabá místa v práci Policie ČR, zároveň však dokáží ocenit její přínos pro řadového občana.

Chování na veřejnosti

Vztah k veřejnosti má pro policii klíčový význam, zejména pro získání důvěry občanů v policii. Výzkumy potvrzují to, co všichni policisté znají ze své praxe: podpora veřejnosti je prvořadým faktorem pro úspěšný boj s kriminalitou. Bez spolupracující veřejnosti je práce policie složitější a podstatně méně úspěšná.

Ale spolupráce veřejnosti s policií nevzniká sama od sebe. Tato spolupráce je budována na vzájemné důvěře, vztahu, který z velké části závisí na korektním chování policistů. Prestiž policie v očích veřejnosti je křehká a často vrtkavá. Vcelku se jedná o výsledek jednoho nebo několika krátkých osobních střetnutí občana s některým policistou nebo toho, co je vnímáno jako věrohodné vyprávění přátel a známých, kteří měli s policií nějakou zkušenost. Dokonce i jeden jediný střet s policií může mít nedozírné následky, zvláště v oblastech, kde je policejní přítomnost nápadnější nebo naopak obvyklá jako v oblastech s vysokou mírou kriminality. Naneštěstí si veřejnost pamatuje špatné zkušenosti s policií mnohem déle než ty dobré. Negativní incidenty mohou často zničit nebo vážně poškodit dlouhodobě budované pozitivní vztahy mezi policií a občanskou společností.

Vstřícné chování policie k občanům není jen profesionální a etickou povinností, ale je i dobrou "taktikou výkonu policejní služby". Normy chování policistů specifikují několik obecných pravidel, která by měla pomoci v budování a zachovávání podpory policie veřejností.

Konkrétně se jedná o tato pravidla:

- Policisté musí při jednání s veřejností zaujímat profesionální postoj, který odpovídá smyslu a poslání jejich profese (služba občanům) a který zároveň podporuje spolupráci veřejnosti s policií.
- Policisté musí s pachateli přestupků a trestných činů zacházet korektně a s respektem, vyvarovat se jednání, které ponižuje, zesměšňuje nebo zastrašuje jednotlivce, nebo jednat způsobem, který prodlužuje výkon jejich pravomoci nad míru nezbytně nutnou.
- Pokud jsou policisté nuceni demonstrovat svou autoritu vůči podezřelým a zatčeným, musí dodržovat pravidla organizace, která upravují používání síly (princip minimálního užití síly) a musí respektovat občanská práva a důstojnost osob podléhajících jejich pravomoci.

3. Policejní služby

Ze zákona O Policii České republiky

Policie České republiky je podřízena Ministerstvu vnitra ČR. Policii tvoří Policejní prezidium České republiky, v jehož čele stojí policejní prezident, který je představeným všech policistů, s výjimkou policistů povolaných k plnění úkolů v ministerstvu nebo v útvech vyšetřování, dále útvary s působností na celém území České republiky a útvary s územně vymezenou působností. Útvary policie zřizuje ministr na návrh policejního prezidenta. V policii působí služba pořádkové policie, služba kriminální policie, služba dopravní policie, ochranná služba, služba policie pro odhalování korupce a závažné hospodářské trestné činnosti, služba cizinecké a pohraniční policie, služba rychlého nasazení, služba železniční policie a letecká služba. V čele služeb stojí ředitelé.

3.1 Pořádková, dopravní a železniční policie

Služba pořádkové policie - Je tradiční uniformovanou policejní službou. Její příslušníci plní veškeré základní úkoly policie. Mezi ně patří zejména ochrana veřejného pořádku, boj proti kriminalitě, přijímání, evidování a prošetřování oznámení osob, pátrání po osobách a věcech, plnění úkolů v trestním a přestupkovém řízení, výkon části správních činností, například na problematice zbraní a střeliva a také působení na úseku dohledu nad bezpečností a plynulostí silničního provozu. Úkoly pořádkové policie plní také některé její specializované útvary, jakými jsou pořádkové oddělení, oddělení hlídkové služby, pohotovostní motorizované jednotky (v Praze, Plzni, Brně a Ostravě), oddělení jízdní policie (Praha, Brno, Zlín), vězeňsko - eskortní oddělení a další útvary.

Služba pořádkové policie je nejpočetnější policejní službou. Je významným personálním zdrojem kriminalistů, vyšetřovatelů a dalších odborných pracovníků policejního sboru.

Služba pořádkové policie zajišťuje formou dozorčí služby nepřetržitou akceschopnost svých útvarů. V určených obvodech vykonávají policisté obchůzkovou a hlídkovou službu, plní dílčí úkoly kriminalisticko - technických činností, zabezpečují výkon služební kynologie a hipologie a podílejí se na služební potápěčské činnosti policie.

Služba dopravní policie - Státní správu ve věcech bezpečnosti a plynulosti silničního provozu vykonávají útvary služby dopravní policie. Dopravní policisté dohlíží na bezpečnost a plynulost silničního provozu a spolupůsobí při jeho řízení, objasňují dopravní nehody a odhalují trestné činy a přestupky spáchané v souvislosti

se silničním provozem. Podle zvláštního zákona přestupky projednávají. V rámci své působnosti stanoví užití dopravních značek a dopravních zařízení. Dále rozhodují ve věcech řidičských oprávnění, provádí zkoušky z odborné způsobilosti k řízení motorových vozidel, rozhodují ve věcech registrace autoškol a dohlíží na provádění výuky a výcviku žadatelů o řidičská oprávnění.

K povinnostem příslušníků služby dopravní policie dále náleží dohlížet na technický stav silničních vozidel. Významnou roli sehrávají dopravní policisté na úseku informování veřejnosti v rámci dopravního vysílání rozhlasových a televizních stanic, dále při výchově k dopravní kázní a prevenci dopravní nehodovosti.

Služba železniční policie - Jde o službu specializovanou na plnění úkolů Policie ČR ve specifických podmínkách železniční dopravy. Působí na celém území republiky v obvodu celostátních drah. Hlavním úkolem služby železniční policie je ochrana osob a majetku v rámci její specifické působnosti, tedy železniční dopravě, zajišťování veřejného pořádku v železničních objektech a ve vlacích a odhalování a objasňování trestné činnosti páchané na železnici.

Policisté ze služby železniční policie provádějí doprovody určených vlakových souprav a železničních zásilek, zabezpečují hlídkovou a obchůzkovou službu v prostorách nádražních objektů a podílejí se na policejních činnostech v oblasti pátrání po hledaných a pohřešovaných osobách a odcizených věcech. Výkon své služby zaměřují především na vybrané rizikové faktory železniční dopravy. V praxi jde především o přepravu zbraní a střeliva, výbušnin, jaderného paliva, chemických látek a dalších nebezpečných materiálů, u osobní dopravy se jedná o policejní doprovody vlakových souprav přepravujících účastníky různých sportovních utkání (fotbalové fanoušky), účastníky srazů a setkání skupin jako jsou "skinheadi" a podobně. Velkým problémem české železnice, a tedy i služby železniční policie, jsou krádeže cestujícím (kapesní a zavazadel) a krádeže barevných kovů.

3.2 Služba kriminální policie a vyšetřování

K základním úkolům služby kriminální policie patří odhalování, vyšetřování a objasňování závažných úmyslných trestných činů a odhalování jejich pachatelů. Kriminalisté působí při zjišťování příčin provozních havárií, výbuchů a požárů, pátrají po pohřešovaných a hledaných osobách a odcizených věcech. Při své činnosti využívají veškeré policejní evidence a spolupracují s odbornými, kriminalisticko-technickými pracovišti. Základním článkem služby kriminální policie jsou pracoviště rozmístěná na úrovni okresních, městských a v hl. městě Praze obvodních ředitelství Policie České republiky. Služba kriminální policie a

vyšetřování působí také na úseku prevence kriminality, kde hodnotí a analyzuje příčiny a podmínky trestné činnosti a předkládá návrhy na preventivní opatření směřující ke zvýšení bezpečí osob a majetku. Významnou roli sehrává na úseku ochrany historického dědictví ČR.

3.3 Cizinecká a pohraniční policie

Služba cizinecké a pohraniční policie plní úkoly státní správy na úseku povolování vstupu a pobytu cizinců na území České republiky a ve vymezeném rozsahu při řešení problematiky uprchlíků. Působí jako bezpečnostní ochrana českých letišť s mezinárodním provozem. Jedním z hlavních úkolů služby je zajišťování ochrany státních hranic v jejich délce 2288,4 km. Její činnost je mimo české právní normy upravena také mezinárodními právními akty.

Zejména v posledním roce policisté při kontrolách cestovních dokladů odhalují množství padělků, které při tranzitu na Západ používají běženci. Značně se zvýšila také frekvence nelegálních přechodů státní hranice, zejména ze Slovenské do České republiky a z České republiky do SRN a Rakouska, a intenzita trestné činnosti spočívající v převaděčství. Také z těchto důvodů stále více spolupracují policisté ze služby cizinecké a pohraniční policie s orgány ochrany státních hranic a policejními orgány sousedních států. Při kontrolách zaměřených na dodržování pobytového režimu cizinců na našem území je rok od roku odhalován větší počet případů porušení právních norem, které tuto oblast upravují. Policisté ze služby cizinecké a pohraniční policie vedou evidence osob, které se dopustily trestných činů nebo přestupků v oblasti legální a nelegální migrace a pobytu cizinců. Ve své působnosti zajišťují také vyhošťování cizinců, eskorty a policejní průvozy cizinců, kontrolu osob a dopravních prostředků překračujících státní hranice a získávají informace o trestné činnosti na státních hranicích. Služba cizinecké a pohraniční policie působí na 84 silničních, 25 železničních, 10 letištních a jednom říčním hraničním přechodu. Celkem 154 oddělení pohraniční policie chrání 2288,4 km dlouhou státní hranici.

3.4 Zvláštní a speciální útvary policie

Ochranná služba - Hlavním úkolem ochranné služby Policie ČR je zajišťovat ochranu ústavních činitelů České republiky a bezpečnost chráněných osob, kterým je při jejich pobytu na území České republiky poskytována osobní ochrana podle mezinárodních dohod. Ochranná služba zajišťuje ochranu zastupitelských úřadů, ochranu sídelních objektů Parlamentu, prezidenta republiky, Ústavního soudu, ministerstev zahraničních věcí a vnitra a možnost výběru dalších objektů zvláštního

významu. Pyrotechnici ochranné služby zasahují také při likvidaci výbušných systémů a při hrozbách výbuchem. Ochranná služba nemá žádné veřejnosti přístupné úřadovny a přímé služby občanům neposkytuje. V rámci plnění svých úkolů spolupracuje s ostatními službami a útvary Policie České republiky.

Služba policie pro odhalování korupce a závažné hospodářské trestné činnosti

- Je službou specializovanou na odhalování případů korupce ve státní správě a samosprávě, v orgánech moci zákonodárné, soudní a výkonné. Působí na úseku boje proti korupci realizované organizovanými zločineckými strukturami.

Služba dále odhaluje:

- 1 - případy legalizace výnosů z trestné činnosti, které se vztahují ke všem formám jednání organizovaných zločineckých struktur,
- 2 - případy závažné hospodářské trestné činnosti, zejména případy zneužívání státních prostředků, subvencí a dotací a případy závažných finančních podvodů,
- 3 - závažné formy hospodářské trestné činnosti realizované na kapitálovém trhu.

Služba policie pro odhalování korupce a závažné hospodářské trestné činnosti při řešení případů úzce spolupracuje s ostatními resortními, mimoresortními i zahraničními subjekty.

Letecká služba Policie České republiky - Prvořadým úkolem letecké služby Police ČR je pohotovostní zajištění policejních akcí, směřujících k záchraně lidských životů a zdraví, k odvracení hrozícího nebezpečí, k ochraně majetku, pátrání po pohřešovaných osobách, nebezpečných pachatelích a pachatelích závažných trestných činů. Letecká služba policie dále provádí hlídkové a průzkumné lety zaměřené na ostrahu státní hranice, pátrání po odcizených motorových vozidlech, dopravní průzkum a řízení dopravy, ohledání místa trestného činu a pořizování dokumentace při vyšetřování trestných činů.

V rámci služby policie veřejnosti se posádky policejních vrtulníků podílejí na činnosti letecké záchranné služby, transplantačního programu a repatriaci postižených ze zahraničí. Stroje letecké služby Policie ČR startují k záchranným letům při velkých požárech, povodních a jiných katastrofách.

Služba rychlého nasazení - Hlavním úkolem je nepřetržitá akceschopnost v závažných případech trestné činnosti, kdy jejím úkolem je rychlý, nečekaný a účelový zásah za účelem překažení trestné činnosti, zadržení nebo zneškodnění velmi nebezpečných pachatelů jakékoliv trestné činnosti. Jedná se o jednotku v Praze a krajských městech ČR.

4. Mezinárodní policejní spolupráce

Překotný pokrok a rozvoj ve všech oblastech a sférách lidského života, který byl tak typický zejména pro celé uplynulé 20. století, a který fakticky pokračuje i v současné době, způsobuje to, že celý svět se pomalu ale jistě zmenšuje.

Nepřehlédnutelným impulsem v tomto vývoji byly taktéž události v zemích střední a východní Evropy v 80. a 90. letech minulého století a také samozřejmě vývoj na území bývalého Sovětského svazu. Po pádu ideologických a názorových rozdílností si země zejména evropského kontinentu velmi intenzivně uvědomily nutnost a nezbytnost celoevropské potažmo celosvětové spolupráce. Některé země bývalého východního bloku se staly členskými státy NATO a řada z nich náleží do EU nebo stojí na prahu vstupu do EU. Věc před pár lety naprosto nepředstavitelná a neuskutečnitelná. Každý jednotlivý stát a jeho politická reprezentace si totiž uvědomil, že jeho plnohodnotné postavení a rozvoj je založen právě a jen na mezinárodní spolupráci. Proces vzájemného sblížování byl nastartován. Začínají padat i ty dříve nepřekonatelné a neodstranitelné bariery. Neexistence vzájemných bariér a odstranění nejrůznějších překážek na straně jedné činí život jednotlivce a společnosti mnohem jednodušším a pohodlnějším. Na straně druhé je však zřejmé, že zánik omezení v dopravě, cestování, mezinárodním pohybu osob a kapitálu, nové možnosti komunikace a rapidní až překotný rozvoj informačních technologií vytvořil ideální podmínky pro růst a rozvoj nadnárodního organizovaného zločinu. V současné době je velmi typickým jevem, že pachatelé se dopouštějí trestné činnosti v různých zemích. Existuje vcelku reálná možnost, že pachatel po spáchání trestného činu odcestuje do zahraničí, kde se začne skrývat, což se často stává. Do zahraničí může taktéž přenést či lépe řečeno převést profity ze své trestné činnosti. V zahraničí může taktéž uschovat prostředky a nástroje, které použil ke spáchání trestného činu. To vše má za následek, že je obtížné a nesnadné takového pachatele identifikovat, vysledovat jeho pohyb a postavit jej tak k zodpovědnosti za jeho jednání.

Opravdu silným mezníkem pro rozvoj mezinárodní spolupráce byly události z 11. září 2001 ve Spojených státech Amerických. Celý demokratický a civilizovaný svět si ve velkém šoku a zděšení uvědomil, jak lehce zranitelné jsou jeho hodnoty a ideály. Uvědomil si, že nic na tomto světě nelze považovat za absolutně nedotknutelné. Svět byl tak nucen probudit z určité letargie a plně si uvědomit, jaké nebezpečí skrývá mezinárodní terorismus spojený s fanatismem. Teprve vývoj následujících let a událostí zodpovědně a s odstupem času objektivně ukáže, zda se lidstvo z těchto událostí poučilo a zda si uvědomilo význam společného spolupráce v boji proti mezinárodnímu terorismu založeném na rovnocenném partnerství.

Jsou absolutně irelevantní veškeré úvahy na téma, zda je mezinárodní

policejní spolupráce nezbytná či nikoliv. Proto se jim nebudu věnovat ani já. Všechny shora uvedené skutečnosti totiž dávají za pravdu tvrzením, že v boji proti nadnárodnímu organizovanému zločinu, ale vlastně zločinu v jakékoli formě vůbec, je mezinárodní spolupráce absolutně nezbytná.

Dle § 48a zákona o policii je policie při plnění úkolů oprávněna spolupracovat s mezinárodní organizací Interpol a s jinými mezinárodními organizacemi a zahraničními bezpečnostními sbory. Proto bych se chtěl v dalších částech tohoto článku blíže věnovat nejen spolupráci s Interpolem a Europolem na poli mezinárodním a evropském, ale i procesu implementace tzv. schengenských acquis a spolupráci s Mezinárodní policejní asociací. V rámci mezinárodní policejní spolupráce a rozvoje bilaterálních vztahů je nutno zmínit dvoustranné mezinárodní smlouvy uzavírané mezi Českou republikou a dalšími státy.

Mezinárodní policejní spolupráce je v zákoně o policii blíže upravena v jeho § 42 odst. 6), který uvádí, že do zahraničí lze předávat osobní údaje mezinárodní organizaci Interpol. Při předávání údajů platí obecné předpisy a zákona o policii, aniž by byly stanoveny další omezující podmínky. Osobní údaje lze taktéž předat za podmínek stanovených zákonem o policii mezinárodní policejní organizaci Europol nebo zahraničnímu bezpečnostnímu soboru a to i bez jejich žádosti. Europol bude blíže zmíněn v dalších částech této kapitoly.

Potřeba mezinárodní spolupráce mezi institucemi prosazujícími právo při aktivním potírání nadnárodního organizovaného zločinu vyvolala i nutnost sjednocení postupů policie se zahraničními policejními složkami. Z uvedeného důvodu byl ke dni 1.12.1999 v rámci Policejního prezidia zřízen nový **Odbor mezinárodní spolupráce**, který vznikl s cílem vytvořit organizační předpoklady pro zabezpečení komplexní a účinné mezinárodní spolupráce a rychlé výměny kriminálně-policejních informací pro systematické potírání trestné činnosti páchané nadnárodním organizovaným zločinem na mezinárodní úrovni při současném dodržení kompatibility s postupy zahraničních složek a s instituty mezinárodního práva vztahujícím se k předávání informací.

Odbor mezinárodní spolupráce se dělí na :

- oddělení Interpol
- skupina pro zahraniční styky
- organizačně-metodická skupina

Oddělení Interpol je nástupnickým pracovištěm Národní ústředny interpolu Praha a přešly na něj všechny povinnosti a oprávnění uvedeného útvaru vyplývající z členství

ČR v Interpolu. Uvedený odbor plní tedy funkci Národní ústředny Interpolu v České republice.

Skupina pro zahraniční styky plní funkci odborného pracoviště v oblasti mezinárodní spolupráce, kdy zejména:

- zajišťuje a zastřešuje součinnost se zahraničím v oblasti smluvní (Rada Evropy, mezinárodní bilaterální a multilaterální smlouvy)
- zabezpečuje přípravu policie na zapojení do evropských bezpečnostních struktur (Europol, tzv. schengenské acquis)
- organizuje a zajišťuje vysílání styčných důstojníků a policistů přidělených k výkonu v zahraniční a mezinárodních bezpečnostních organizacích (styční důstojníci na velvyslanectvích České republiky v Moskvě a Bratislavě, od poloviny roku 2003 taktéž na Ukrajině) atd.

Organizačně-metodická skupina se věnuje zabezpečení komunikačního spojení se zahraničím, rozvoji telekomunikačních a výpočetních systémů v rámci resortu policie.

Postup policejních orgánů v rámci mezinárodní spolupráce při právním styku s cizinou ve věcech trestních a to zejména ve věcech extradice (tj. vyžádání obviněného z ciziny a vydání osoby do ciziny), převzetí trestní věci z ciziny nebo její odevzdání do ciziny, vyžadování a poskytnutí právní pomoci, doručování písemností a předávání zajištěných věcí v souvislosti s trestním řízením, právního styku s cizozemskými konzulárními úřady v České republice a při trestním stíhání za účasti cizinců, je upraven Závazným pokynem policejního prezidenta č. 41 ze dne 4.3.2002. V rámci mezinárodní policejní spolupráce má své specifické a zcela odůvodněné postavení i Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, protože přímé jednání policejního orgánu se zastupitelskými úřady cizích států na území České republiky je možný jen výjimečně. Uvedené ministerstvo tedy na základě shora uvedeného pokynu ve spolupráci s Policejním prezidiem zajišťuje např.:

- informace o smluvní úpravě právního styku v trestních věcech mezi Českou republikou a cizím státem
- účast na úkonech trestního řízení osob požívajících diplomatických imunit a výsad
- úkony na výsostném území cizího státu v České republice
- informace a zprávy od zastupitelských úřadů cizích států a od zastupitelských úřadů České republiky v zahraničí

4.1 Mezinárodní organizace kriminální policie – INTERPOL

1. Historie interpolu

Historii mezinárodní spolupráce v oblasti potírání mezinárodního zločinu lze datovat již do dubna 1914, kdy se na 1. mezinárodním kongresu kriminální policie v Monaku sešli právníci a policejní experti z 24 zemí, aby prodiskutovali možnosti zřízení mezinárodního úřadu, který by shromažďoval kriminální záznamy o pachatelích. První světová válka přerušila proces ustanovení tohoto úřadu užitečného v rámci mezinárodní policejní spolupráce. Další v pořadí 2. mezinárodní kongres se konal 7. září 1923, jehož jednání vyústilo v založení **Mezinárodní rady-komise kriminální policie (ICPC)**, která sídlila ve Vídni. Gestapo, které si dlouho připravovalo půdu shromažďováním informací a záznamů, počátkem jara roku 1938 přebírá nad ICPC vliv. Němečtí nacisté věděli, že jeho dokumentace ze 34 států týkající se obecné kriminality nemá konkurenci. Navíc obsahovala všechny jmenné karty od roku 1923 o náboženském vyznání předpokládaných zločinců. Se shora uvedených důvodů Společnost národů v roce 1938 přerušila spolupráci s ICPC. Ještě v roce 1938, konkrétně 10.6., je podepsána smlouva o spolupráci mezi ICPC a FBI. I tato spolupráce je však v roce 1941 přerušena. 3. června 1946 proběhne v Bruselu konference členských států, která se změní v 15. Valné shromáždění ICPC a obnoví tak její činnost. Po druhé světové válce je členem ICPC již padesát států. O rok později v roce 1956 dojde ke změně názvu ICPC na **Mezinárodní organizaci kriminální policie (ICPO - INTERPOL)**. V roce 1967 přistoupí k Interpolu stý člen. Význam Interpolu při potírání mezinárodního zločinu se odrazí i ve vztazích k OSN, kdy v roce 1971 je Interpol uznán jako mezivládní organizaci. Od roku 1989 sídlí Interpol ve francouzském Lyonu. V roce 1994 Interpol přijímá usnesení, které mu dovoluje pomáhat Mezinárodnímu trestnímu tribunálu v Haagu zatčením "původců vážného porušování mezinárodního humanitárního práva" např. v bývalé Jugoslávii. V roce 1996 v rámci 51. Valného shromáždění OSN v New Yorku je Interpolu přiznán statut stálého pozorovatele při OSN. V současné době je jeho členem 181 členských států. Jen pro představu, členským státem Interpolu je např. Alžírsko, Bahrajm, Čad, Madagaskar, Nepál, Omán, Honduras, Kamerun, Pobřeží Slonoviny, Senegal či Tanzanie.

Mezinárodní organizace kriminální policie Interpol lze charakterizovat jako mezivládní organizaci zajišťující spolupráci policejních složek jednotlivých členských států, kdy v souladu se statutem je jeho **hlavním cílem**:

- zabezpečení a rozšíření nejširší vzájemné možné spolupráce mezi všemi útvary kriminální policie a dalších zainteresovaných institucí

- zřizování a rozvoj všech institucí, které by mohly efektivně přispívat k prevenci a potírání trestné činnosti a prosazování práva

2. Činnost Interpolu

Jedna z hlavních oblastí činností Interpolu je založena na skutečnosti, že národní ústředny, které si mezi sebou vyměňují informace o spáchané trestné činnosti a pachatelích, zasílají kopie těchto zpráv na Generální sekretariát, kde jsou zadávány do příslušné počítačové databáze a tak on-line přístupné všem národním ústřednám v členských zemích. Policejní spolupráce v rámci Interpolu se realizuje ve všech sférách a oblastech policejní činnosti mimo oblasti charakteru vojenského, náboženského, rasového a politického a to především **v oblastech boje proti:**

- mezinárodnímu terorismu
- padělání měn
- finanční kriminalitě
- majetkové trestné činnosti
- násilné trestné činnosti

Jednou z nejvýznamnějších činností Interpolu je pátrání po osobách a věcech, kdy se spolupráce mezi policejními a jiným příslušnými orgány provádí prostřednictvím národních ústředí Interpolu. Jejich prostřednictvím lze **vyhlásit pátrání po:**

- hledaných osobách
- pohřešovaných osobách
- totožnosti osob
- totožnosti nalezených mrtvol a kosterních nálezů
- odcizených věcech

3. Česká republika a Interpol

Československá republika byla zakládajícím členem ICPC a své členství ukončila v 50. let dvacátého století. Po roce 1945 totiž dochází k politickému rozdělení Evropy a Československo se dostává do sféry vlivu SSSR. V roce 1950 dojde ke konfliktu mezi ICPC a USA, které jej kritizují za spolupráci s policiemi komunistických zemí. Výsledkem tehdejší politické situace je to, že ICPC v roce 1951 opouští Bulharsko a v roce 1952 následují jeho příkladu i Československo, Polsko a Maďarsko. Maďarsko se navrátí do Interpolu již v roce 1980, v případě Československa, respektive České a Slovenské federativní republiky (ČSFR) a Polska k tomu dojde až v roce 1990 na 59. Valném shromáždění Interpolu v

kanadské Ottawě. Opětovný vstup ČSFR do Interpolu byl reakcí na nutnost zapojení naší republiky do společného postupu v boji proti mezinárodnímu zločinu. Poloha naší země uprostřed evropského kontinentu ji činí důležitou křižovatkou pro mezinárodně zaměřené zločinecké aktivity. Po rozdělení ČSFR k 1.1.1993 došlo k formálnímu zániku jejího členství v Interpolu. Na základě dohody ministrů vnitra České republiky a Slovenské republiky byla následně ustavena tzv. Společná ústředna Interpolu pro Českou s Slovenskou republiku. Obě nově vzniklé republiky byly do Interpolu přijaty 29.10.1993 na 62. Valném shromáždění Interpolu v Arubě na Nizozemských Antilách.

Jedním ze stěžejních úkolů Interpolu je však vyřizování požadavků útvarů policie na operativní spolupráci a výměnu informací se zahraničními partnery. V tomto je jeho pozice naprosto nenahraditelná a nepostradatelná. Při policejní práci a zejména pak při vyšetřování trestných činů dle příslušných ustanovení trestního řádu je velmi častým jevem, že policejní orgán, respektive orgán činný v trestním řízení, potřebuje prověřit nebo získat v zahraničí skutečnosti nezbytné pro další postup celého trestního řízení. Může se jednat o informace od prověření sídla firmy a její registrace dle právních předpisů platných v konkrétní zemi, přes ustanovení a prověření bydliště jejich statutárních orgánů či ustanovení a zjištění základních informací o zájmových osobách až po vyhlášení spolupátrání po osobách hledaných či pohřešovaných. Snad jednou z častých výtek k činnosti Interpolu by mohla být dlouhá faktická lhůta pro vyřízení jednotlivých dožádání. Celá věc ohledně délky vyřízení je dosti problematická zvláště tehdy, když příslušný orgán, který si potřebnou informaci vyžádal, nemůže bez jejího zjištění či prověření provádět žádné další procesní úkony. Na straně druhé je nutno pochopit, že s růstem nadnárodního organizovaného zločinu a zločinu v jakékoliv jeho formě vůbec, je Interpol nejen v České republice, ale v rámci všech svých členských států naprosto zahlcen velkým množstvím žádostí o spolupráci a prověření skutečností a zjištění informací, které spadají do jeho kompetence. Velmi těžce se tak bude hledat ve vzájemné spolupráci "zlatá střední cesta", která by celý proces vyřizování zrychlila. Určitým řešením tohoto problému by mohl být rozvoj intenzivnější a těsnější spolupráce v rámci Europolu, který je předci jenom ve své činnosti prioritně zaměřen na spolupráci v rámci evropského kontinentu, kde by mohl na rozdíl od Interpolu vykazovat hlubší znalosti problematiky a potřeb kontinentu.

Pro úplnost doplním, že součinnost mezi Interpolem a útvary Policie a organizačními články Policejního prezidia je upravena Závazným pokynem policejního prezidenta č. 56 ze dne 25.5.2001.

4.2 Evropský policejní úřad – Europol

1. Historie Europolu

Cesta vedoucí ke vzniku Europolu nebyla přímá. V průběhu posledního desetiletí padlo několik návrhů, jak vytvořit orgán, který umožní evropským represivním složkám rychlou a co nejucelenější výměnu informací o nadnárodním organizovaném zločinu. Např. v březnu roku 1989 byl Velkou Británií předložen návrh na vytvoření Centrální evropské jednotky pro informace o drogách. Dva roky poté v červnu roku 1991 německý kancléř Helmut Kohl navrhl svou vizi o vytvoření "evropské FBI". Rada Evropy v prosinci roku 1991 rozhodla o vzniku jednotného policejního úřadu, jehož počátečním úkolem bude výměna informací o drogách.

O založení Drogové jednotky Europol - EDU bylo rozhodnuto Maastrichtskou smlouvou o EU přijatou 7.2.1992, která vstoupila v platnost 1.11.1993. V této smlouvě se v hlavě VI., která se věnuje spolupráci v oblastech justice a vnitřních záležitostí ve čl. K1 hovoří o policejní spolupráci za účelem prevence a boje proti terorismu a nezákonnému obchodování s drogami a dalším závažným formám mezinárodního zločinu, včetně, je-li to nezbytné, určitým aspektům celní spolupráce v souvislosti s organizací celounijního systému výměny informací v rámci Evropské policejní služby Europol .

Zpočátku jen omezenou činnost zahájil Europol 3.1.1994. Definitivní právní základ činnosti celého Europolu byl položen uzavřením Úmluvy o založení Europolu ze dne 18.7. 1995, kterou následně ratifikovaly všechny členské státy EU a smlouva vstoupila v platnost 1.10.1998. Svou činnost zahájil Europol v plném rozsahu 1.7.1999. Jeho sídlem je nizozemský Haag.

Cílem jeho založení byla snaha členských států EU o zlepšení policejní spolupráce a zavedení stálé, spolehlivé a intenzivní vzájemné výměny informací potřebných pro boj proti nejzávažnějším formám trestné činnosti za současného zajištění ochrany práv jednotlivců, zejména pak ochrany osobních údajů. Europol lze tedy charakterizovat jako organizaci činnou v trestněprávním postupu, zaměřenou na zvyšování efektivnosti a zlepšení spolupráce příslušných orgánů členských států EU. Posláním Europolu je významným způsobem přispívat k prosazování zákonů v Evropské unii a působit tak proti organizovanému zločinu se zvláštním důrazem na zločinecké organizace.

2. Činnost Europolu

Významným mezníkem pro činnost Europolu je uzavření tzv. **Amsterdamské smlouvy** ze dne 2.10.1997, která nabyla platnosti 1.5.1999. Amsterdamská smlouva novelizovala a doplnila tzv. Maastrichtskou smlouvu o EU ze dne 7.2.1992.

Konstrukce EU je na základě tzv. Maastrichtské a Amsterdamské smlouvy založena na tzv. třech pilířích. První pilíř je tvořen třemi Evropskými společenstvími (Evropským společenstvím uhlí a oceli, Evropským společenstvím pro atomovou energii a Evropským hospodářským společenstvím). Druhý pilíř představuje společnou zahraniční a bezpečnostní politiku, která úzce souvisí s vývojem evropské integrace a třetí pilíř, který představuje policejní a soudní spolupráci.

V čl. 29 Amsterdamské smlouvy (čl. K1) hovoří o tom, že Unie má za cíl poskytovat svým občanům v prostoru svobody, bezpečnosti a práva vysokou úroveň ochrany tím, že podporuje užší spolupráci mezi policejními sbory, celními orgány a jinými orgány členských států, přímo i prostřednictvím Evropského policejního úřadu - Europolu.

V čl. 30 téže smlouvy (čl. K2) se potvrzuje budoucí operativní role této organizace zejména tím, že Rada ministrů musí podporovat spolupráci zemí Europolu tak, že:

- umožní Europolu, aby usnadňoval a podporoval přípravu, prosazoval spolupráci a prováděl konkrétní kroky při vyšetřování vedeném kompetentními orgány členských států
- přijme opatření, která umožní Europolu požadovat po kompetentních orgánech členských států, aby prováděly a koordinovaly vyšetřování konkrétních případů
- bude podporovat kontakty mezi soudními a vyšetřujícími orgány, které se specializují na boj proti organizovanému nadnárodnímu zločinu
- zřídí síť pro výzkum, dokumentaci a statistiku týkající se přeshraniční trestné činnosti

15.-16.10.1999 se konala zvláštní schůzka Evropské rady ve finském Tampere. Cílem této schůzky bylo vytvoření podmínek pro ustavení evropského prostoru pro svobodu, bezpečnost a právo v EU. Důležitým tématem summitu byl celounijní boj proti trestné činnosti, zejména organizovanému zločinu. Právě při objasňování a potírání celoevropské zločinnosti summit posílil klíčovou roli Europolu v boji proti

mezinárodnímu organizovanému zločinu. Důležitým a velmi zajímavým úkolem do budoucna bude zpracování společných definic skutkových podstat trestných činů, které mají celounijní dosah, jako např. primárně v oblasti praní špinavých peněz, korupce, falšování měny, dále v oblasti obchodu s drogami, s lidmi, zvláště ženami a dětmi a také v oblasti trestných činů proti životnímu prostředí.

Summit v Tampere taktéž vyzval Radu ministrů, aby rozšířila kompetence Europolu v boji proti praní špinavých peněz obecně bez ohledu na typ protizákonné činnosti, ze které praní špinavých peněz pochází.

Zpočátku činnost Europolu spočívala zejména v boji proti trestné činnosti v oblasti drog. Postupně se náplň jeho činnosti rozrůstala o další důležité oblasti v potírání trestné činnosti. Jedná se např. o nelegální pašování nukleárního materiálu, kriminalita tajných převaděčských sítí, obchod s lidmi včetně dětské pornografie, krádeže motorových vozidel, padělání peněz a jiných platebních prostředků, praní peněz kriminálními organizacemi, nelegální obchod s lidskými orgány či počítačová kriminalita.

3. Česká republika a Europol

Možnost užší spolupráce Europolu s nečlenskými státy EU a vzájemné předávání informací je velice přísně limitována hlavně z důvodu ochrany osobních údajů v informačních systémech. Určitý posun do této spolupráce vnesl tzv. Předvstupní pakt o organizovaném zločinu schválený v květnu 1998 Radou ministrů. Uvedený pakt jako politická deklarace rozšiřují významným způsobem policejní spolupráci mezi Evropskou unií a kandidátskými zeměmi. Na základě tohoto paktu je resort Ministerstva vnitra a tím i policie zavázán vyslat po formálním podepsání smlouvy s Europolem styčného důstojníka do Haagu a vytvořit Národní jednotku Europolu a to i přes skutečnost, že zúčastněné země nejsou doposud členem EU a tím ani plnohodnotným členem Europolu.

Naše země byla dne 27.3.2000 vyzvána Radou EU, aby zahájila proces přístupu ke smlouvě s Europolem. Dne 5.3.2002 došlo v Praze k podpisu Smlouvy o spolupráci mezi Europolem a Českou republikou, která vstoupila v platnost dne 16.8.2002. Nutno podotknout, že Europol považuje Českou republiku za významného a respektovaného partnera v boji proti mezinárodnímu organizovanému zločinu v oblasti Střední Evropy. Obsahem smlouvy je tak boj právě proti závažným formám mezinárodního organizovaného zločinu, jak tyto byly již uvedeny výše při obecné charakteristice činnosti Europolu. Uzavřená smlouva se týká výměny zejména

strategických zpravodajských informací a taktéž i osobních údajů o zájmových osobách, kdy při jejich výměně a předávání musí být zachovány podmínky a postup stanovený v této smlouvě.

Smlouva se dále zaměřuje na výměnu informací v oblasti vyšetřovacích postupů, prevence trestné činnosti, účast na vzájemných školicích a vzdělávacích aktivitách. Národním kontaktním místem v rámci uvedené spolupráce s Europolu bylo určeno Policejní prezidium. Samozřejmostí je, že pro efektivní a operativní spolupráci je nezbytné, aby výměna potřebných informací byla zajištěna po celých 24 hodin denně obdobně, jak je to ve vztahu České republiky k Interpolu.

Na základě čl. 14 této smlouvy byl k Europolu od 1.9.2002 byl do Haagu vyslán styčný důstojník České republiky. Smlouva taktéž umožňuje, aby v případě potřeby byl do České republiky vyslán styčný důstojník Europolu.

4. Rozdíl mezi Interpolem a Europolu

Skutečně principiální otázkou ve vzájemných vztazích Europolu a Interpolu zůstává to, jaký je rozdíl mezi jejich prací, pokud vůbec nějaký je. V první řadě je však třeba zdůraznit to, že obě organizace deklarovaly co nejužší spolupráci. Interpol je navíc první mezinárodní organizací, se kterou Europol podepsal bilaterální smlouvu. Europol pracuje s principy některých vymezení činností na vymezeném území, která jsou dána zaměřením na organizovaný zločin a samozřejmě na zapojení nejméně dvou členských států do šetření. Výrazným rozdílem k Interpolu je silná analytická podpora ze strany Europolu směrem k vyšetřovacím týmům. Další silnou devizou Europolu je ve srovnání s Interpolem práce s ověřenými operativními informacemi, které jsou předpokladem pro efektivní spolupráci. Není ale pochyb, že taktéž Europol, zejména jeho centrála, bude časem čelit kritikám ze strany specializovaných útvarů a služeb. Je nutno konstatovat, že jak Interpol tak i Europol mají přes řadu odlišností své výrazné a nezastupitelné postavení v rámci mezinárodní policejní spolupráce v boji proti zločinu v jakékoli jeho formě, které je navíc u Interpolu podtrženo jeho dlouhou historií a zkušenostmi.

4.3. Mezinárodní policejní asociace - (IPA)

1. Historie IPA

Mezinárodní policejní asociace - IPA byla založena 1.1.1950 britským policejním úředníkem Arturem Troopem, který chtěl najít způsob pro přátelství a mezinárodní spolupráci mezi policejní úředníky v činné službě či ve výslužbě. Jeho snem bylo založit asociaci, která by rozvíjela sociální, kulturní a profesionální vztahy mezi svými členy bez rozdílu hodnosti, funkce, jazyka, náboženství, světového vyznání či rasy. Asociaci, která by byla politicky i odborně nezávislá a nevázala se na žádnou jinou skupinu či instituci. Jménem IPA nesměla a nesmí být činěna žádná prohlášení k politickým, náboženským nebo rasovým otázkám, aby tak mohla být zachována její deklarovaná nezávislost.

Zcela výstižně je heslem celé asociace "SERVO PER AMIKECO", což v překladu znamená "služba přátelství". Právě toto heslo je impulsem celé její činnosti.

IPA má postavení nevládní organizace, která má od 5.6.1967 poradní statut u Ekonomické a sociální rady OSN a od 25.7.1977 je zapsána u Rady Evropy s poradním statutem na listině nestátních mezinárodních organizací.

IPA tak v současné době představuje největší mezinárodní sdružení policejních úředníků, která má za cíl:

- podporovat vzájemné vztahy a vzájemnou pomoc mezi policejními úředníky
- napomáhat a podporovat výměnu zkušeností v policejní oblasti a přispět tak k ulehčení mezinárodní policejní spolupráce
- spoluprací s veřejností ovlivňovat obraz a představy o policii a tak pozitivně působit na vztahy mezi občany a policií
- studijními cestami a setkáními rozšiřovat znalosti svých členů a jejich pochopení pro problémy druhých
- v rámci svých možností být činná a pomáhat v sociální oblasti
- napomáhat k vzájemné toleranci a přispívat k porozumění mezi národy a udržení míru
- posilovat úctu před zákonem a dodržování veřejného pořádku

V současné době je členem IPA 62 zemí s počtem 280.000 registrovaných členů. Členem IPA je např. Německo, Velká Británie, San Marino, Malta, Seychelles, Mauritius, Nový Zéland, Zimbabwe, Nigerie, Argentina, Peru či USA.

2. České republika a IPA

Česká národní sekce IPA vznikla na ustavujícím kongresu v Chebu - Kozlech dne 21.3.1992 za přítomnosti prvních devatenácti zástupců. Má postavení právnické osoby a je tudíž řádně registrována Ministerstvem vnitra. Mezinárodního uznání se naší národní sekci dostalo na kongresu MVR dne 6.11.1992 v brazilském Rio de Janeiru.

V současné době má IPA v České republice cca 2.400 registrovaných členů. Národní sekce se z důvodu efektivnějšího plnění cílů IPA v souladu se stanovami dále člení na územní skupiny v rámci celé republiky. Územní skupiny IPA působí např. v Brně, Olomouci, Znojmě, Ostravě, Zlíně, Českých Budějovicích, Praze, Chomutově či Ústí nad Labem.

4.4 Dvoustranné mezinárodní smlouvy

V § 1 odst. 2 zákona o policii je uvedeno, že při plnění svých úkolů postupuje policie také v souladu se schválenými, ratifikovaným a vyhlášenými mezinárodními smlouvami, kterými je Česká republika vázána. Dle § 1 odst. 4 uvedeného zákona obecně platí, že policie působí na území České republiky. Toto ustanovení hovoří o teritoriální působnosti policie, která vyplývá, ze státní svrchovanosti a nezávislosti České republiky. Právě však mezinárodními smlouvami může být stanoveno, že policie může působit i v zahraničí. Schválená, ratifikovaná a vyhlášená mezinárodní smlouva je dle čl. 10 Ústavy součástí našeho právního řádu. Stanoví-li tato mezinárodní smlouva něco jiného než zákon, použije se právě mezinárodní smlouva. Mezinárodní smlouva ve své stručné definici představuje právní úkon, který spočívá ve vzájemných a obsahově shodných projevech vůle dvou a více svrchovaných států směřující ke vzniku, změně nebo zániku ve smlouvě stanovených práv a povinností. A právě takovouto vzájemnou mezinárodní smlouvou může dojít k úpravě případů, kdy je naše policie a její příslušníci oprávněna, za splnění právě smluvně dohodnutých podmínek, působit i v zahraničí. V § 48c odst. 1, písm. a) tohoto zákona je taktéž uvedeno, že policista je oprávněn působit na území jiného státu za taxativně vymezených podmínek a v rozsahu a způsobem stanovených mezinárodní smlouvou.

Z tohoto, co bylo nyní uvedeno, je zřejmé, že významným a výrazným nástrojem mezinárodní policejní spolupráce jsou právě zejména dvoustranné smlouvy o vzájemné spolupráci, které Česká republika uzavřela s řadou dalších států. Některé mezinárodní smlouvy stanovují jen obecné deklarace vzájemné spolupráce a vzájemných vztahů, jiné naopak zcela konkrétně vymezují a smluvně upravují okruhy spolupráce a povinnosti a oprávnění z nich vyplývající. S ohledem na téma této práce bych chtěl naši pozornost zaměřit zejména na ty smlouvy, které se věnují spolupráci policejních orgánů při plnění jejich povinností, spolupráci při potírání různých forem trestné činnosti a samozřejmě i spolupráci ve věcech trestních. Bude se jednat zejména o smlouvy konkrétně zaměřené na spolupráci v boji proti organizovanému zločinu a terorismu, prevenci, odhalování, zamezování a objasňování trestných činů souvisejících s nedovoleným obchodem s omamnými látkami a jejich prekurzory, s obchodováním s lidmi a vykořisťováním prostituce atd. Doplnil bych, že řada těchto mezinárodních smluv vychází obsahově z **Evropské úmluvy o vzájemné pomoci ve věch trestních** sjednané dne 20.4.1959 ve Štrasburku, která vstoupila v platnost dne 12.6.1962, a ke které Česká a Slovenská federativní republika přistoupila dne 13.2.1992 s platností pro naši republiku od 14.7.1992.

Česká republika uzavřela řadu mezinárodních smluv týkajících se shora uvedené problematiky. Uvedu pouze základní výčet:

1. Slovenská republika

Dne 22.2.1993 byla podepsána v Bratislavě Smlouva o spolupráci orgánů přípravného řízení trestního mezi Českou republikou a Slovenskou republikou. Smlouva vstoupila v platnost dnem podpisu. Obsahem smlouvy je zejména spolupráce mezi orgány činnými v trestním řízení obou smluvních stran, která zahrnuje zejména výslech obviněných osob a svědků, vyžádání znaleckých posudků, ohledání, prohlídku, zajištění věci, zasílání předpisů, písemností nebo jiných předmětů potřebných pro účely trestního řízení, doručování písemností jakož i zasílání opisů z rejstříku trestů. Na základě této smlouvy je možné, aby dožádání o spolupráci samostatně vyřizovali konkrétní orgány činné v trestním řízení a toto dožádání odeslali přímo orgánu činnému v trestním řízení smluvní strany. Tato možnost přímé spolupráce bez nutnosti zasílání vzájemných žádostí o právní pomoc cestou ústředních orgánů, je odrazem určité nadstandardu ve vzájemných vztazích obou zemí.

2. Spolková republika Německo

Dne 2.2.2000 byla v Praze podepsána Smlouva o dodatku evropské úmluvě o

vzájemné pomoci ve věcech trestních z 20.4.1959 a usnadnění jejího používání mezi Českou republikou a Spolkovou republikou Německo, která vstoupila v platnost dne 19.6.2002.

Na základě této smlouvy je mimo jiné možno při pronásledování osoby přistižené při páčání trestného činu nebo účasti na trestné činu nebo stíhanou pro trestný čin vstoupit na výsočné území druhé smluvní strany bez jejího předchozího souhlasu za splnění obecných podmínek uvedených ve smlouvě. Mezi orgány z české strany, které jsou oprávněny provádět zmiňované pronásledování, patří policie a celní úřady a jejich úředníci.

3. Rakouská republika

Dne 27.6.1994 došlo k podpisu Smlouvy dodatku k Evropské úmluvě o právní pomoci ve věcech trestních ze dne 20.4.1959 a o usnadnění jejího uplatnění mezi Českou republikou a Rakouskou republikou. Uvedená smlouva vstoupila v platnost dne 1.1.1996.

4. Italská republika

Dne 22.3.1999 byla v Praze podepsána Smlouva o spolupráci v boji proti terorismu, organizovanému zločinu a nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami mezi Českou republikou a Italskou republikou. Uvedená smlouva vstoupila v platnost dne 15.12.1999. Předmětem smlouvy je co nejintenzivnější spolupráce v oblasti boji proti terorismu, organizovanému zločinu a nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami a jejich prekurzory.

5. Chorvatská republika

V obdobném duchu jako smlouva předchozí je i Smlouva o spolupráci v boji proti organizovanému zločinu, nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami, terorismu a dalším druhům nebezpečné trestné činnosti podepsaná dne 30.11.1999 v Praze mezi Českou republikou a Chorvatskou republikou. Smlouva vstoupila v platnost 1.9.2002. Předmětem smlouvy je spolupráce v oblasti prevence, potírání a odhalování trestných činů a provádění jednotlivých vyšetřovacích úkonů.

6. Kanada

Dne 3.11.1997 byla v Ottawě sjednána Smlouva o vzájemné spolupráci ve věcech trestních mezi Českou republikou a Kanadou, která nabyla platnosti dne 1.11.2000. Předmětem smlouvy je snaha zlepšit vyšetřování, stíhání a potlačování

trestných činů.

7. Další smlouvy

Kromě shora uvedených smluv byly dále uzavřeny další bilaterální mezinárodní smlouvy (dohody) týkající se shora uvedené problematiky spolupráce. Jedná se např. s Dohodu mezi vládou České republiky a vládou Uzbekistánu ze dne 17.9.1998, Dohodu mezi vládou České republiky a vládou Kyrgyzské republiky ze dne 8.4.1998, Dohodu mezi Ministerstvem vnitra České republiky a Ministerstvem vnitra Ruské federace ze dne 21.4.1997, Dohoda mezi vládou České republiky a vládou republiky Slovinsko ze dne 22.5.1998, Dohodu mezi Ministerstvem vnitra České republiky a Ministerstvem vnitra Tuniské republiky ze dne 10.5.1999 atd. V současné době jsou v různých fázích jednání smlouvy např. s Irskem, Egyptem, Saudskou Arábií a Moldávií.

5. Projekt Phare 2001 pro Českou republiku CZ 01/IB/JH/04 "Zavedení modelu Evropské nadace pro řízení kvality (EFQM) do Policie České republiky"

Zásadní politické, sociální, ekonomické a právní změny v České republice po roce 1989 se odrazily i v mnoha změnách na MV ČR a v Policii ČR. Nově stanovenými prioritami ve vnitřních i vnějších bezpečnostních otázkách byl zahájen proces rozsáhlých organizačních a strukturálních změn, které trvají do současné doby.

V posledních letech se úsilí v přípravě na připojení k Evropské unii zaměřilo převážně na zlepšení schopnosti české policie bojovat se závažnými formami kriminality. Důraz se kladl na prohlubování znalostí specialistů, došlo ke spojení dvou samostatných složek policie do společné služby kriminální policie a vyšetřování, rozšiřoval se počet policistů a zlepšovalo se jejich vybavení. V letech 2001-2002 byly provedeny první průzkumy veřejného mínění ohledně spokojenosti veřejnosti s činností policie.

Pravidelné zprávy Evropské komise pro rok 2000 a 2001 však poukazují na absenci určitých opatření ke zlepšení kvality policejní práce. Zejména v oblasti

vzdělávání a vzájemné komunikace uvnitř policie, ale i mimo ni. Důraz je dále kladen na potřebu rozvíjení personálních a materiálních zdrojů nutných k efektivnímu provádění nových právních předpisů. S postupujícím procesem budování společného prostoru bezpečnosti, který prosazuje Evropská unie, roste i potřeba sjednotit požadavky na vystupování a jednání policistů. Povědomí o poskytování služby policie ve smyslu ochrany moderní komunity (community policing) je velmi málo rozvinuto a pro mnoho příslušníků a občanů zůstává policie pouze ztělesněním státní moci.

V současné době - s výjimkou okresního ředitelství Policie ČR v Jindřichově Hradci a Kriminalistického ústavu v Praze - není u Policie ČR znám systém řízení kvality zaměřený na zlepšení současné situace.

5.1 Historie vzniku projektu

Evropská nadace pro řízení kvality (EFQM) byla založena čtrnácti předními soukromými společnostmi. Model EFQM v současné době napomáhá zhruba 20 000 evropským podnikům, společnostem a institucím zlepšovat výkon ve všech oblastech řízení s cílem vytvářet kvalitnější produkty, poskytovat zákazníkům kvalitnější služby a současně zvyšovat spokojenost obchodních partnerů, občanů, ale i vlastních zaměstnanců. Model EFQM je nástrojem pro komplexní řízení kvality, který lze aplikovat i v neziskových organizacích a úřadech veřejné správy.

Česká vláda reagovala na tento nastupující trend v soukromém i státním sektoru evropských zemí v květnu roku 2000, kdy přijala rezoluci č. 458 program Národní politiky podpory jakosti. Koordináčním orgánem tohoto vládního programu je Rada ČR pro jakost, v níž jsou zastoupena všechna ministerstva.

V červnu 2001 byl dokončen projekt Phare CZ 98/IB/JH/02 "Komplexní systém řízení lidských zdrojů pro českou policii - program odborného vzdělávání pro příslušníky policie a pracovníky Ministerstva vnitra", v jehož rámci byl na okresním ředitelství Policie ČR v Jindřichově Hradci vyzkoušen model EFQM řízení kvality. Konečná hodnocení této části projektu ze strany Policie ČR i Delegace Evropské komise v Praze vyzněla jednoznačně pozitivně.

Druhým českým útvarem se zkušenostmi v řízení kvality je Kriminalistický ústav v Praze, který se zúčastnil předchozího projektu CZ 99/IB/JH/03. V rámci projektu byl zaveden systém řízení kvality založený na ISO 17025, který se zaměřil na systém kvality pro zkoumání DNA.

Řídící výbor ministra vnitra pro projekty Phare v důsledku této

skutečnosti rozhodl dne 27. listopadu 2001 o zahájení přípravných prací na twinningové smlouvě "Zavedení modelu EFQM řízení kvality do Policie České republiky". Podstatou twinningových projektů Phare je partnerská spolupráce instituce z kandidátské země s odpovídající institucí členského státu EU. Ministerstvo vnitra po konzultaci s panem policejním prezidentem a řediteli správ krajů přijalo nabídku spolupráce ze strany nizozemské policie, která model EFQM zavedla pro všechny své policejní složky již v roce 1996, a má proto s tímto projektem bohaté zkušenosti.

Velkým vkladem našeho zahraničního partnera je také jeho připravenost maximálně přizpůsobit celý model specifickým potřebám Policie ČR, a to při zachování daných norem modelu EFQM. Nizozemský partner bude současně nápomocen při zavedení Ceny kvality u Policie ČR.

Projekt Phare CZ 01/IB/JH/04 byl předběžně schválen v červnu 2001 Evropskou komisí v Bruselu s rozpočtem 1,15 mil. EUR. Česká strana na projekt navíc přispěje částkou v hodnotě přepočtené na 0,15 mil. EUR. Během přípravy projektu proběhla celá řada jednání se zástupci Delegace Evropské komise, Ministerstva vnitra a Policejního prezidia ČR. Vedle těchto jednání na nejvyšší úrovni holandsí partneři navštívili různé útvary Policie ČR v Praze, Berouně, Jindřichově Hradci a Slavonicích. Projekt modelu řízení kvality EFQM byl též prezentován v lednu 2002 na poradě policejního prezidenta s řediteli správ krajů a útvarů s celorepublikovou působností a následně na poradě náměstka PP ČR se zástupci zmíněných ředitelů Policie ČR v únoru 2002 v Červené nad Vltavou

Twinningová smlouva projektu Phare 2001 pro Českou republiku č. CZ 01/IB/JH/04 "Zavedení modelu Evropské nadace pro řízení kvality (EFQM) do Policie ČR" byla ratifikována dne 11. listopadu 2002. Prováděním této twinningové smlouvy byl za stranu kandidátské země pověřen personální odbor Ministerstva vnitra ČR ve spolupráci s Policejním prezidiem ČR.

5.2 Hlavní cíle

Hlavním cílem projektu je:

- Naplnit Usnesení vlády ČR č. 458 ze dne 10. května 2000, které definuje Národní politiku podpory jakosti,
- Zavést model řízení kvality EFQM do všech útvarů Policie ČR,

- Posílit specifickou roli policie v moderním demokratickém státě, který je založen na právním řádu a rovnocenném výkonu státní moci a služby občanům,
- Podporovat společný přístup více organizací v České republice v boji se všemi formami trestné činnosti jak je uvedeno ve společné pozici EU k otázkám spravedlnosti a vnitra.

- Účel projektu

Účelem projektu je zlepšit výkonnost a součinnost služby policie jako služby s důrazným zaměřením na zákazníky (občany, starosty, státní zástupce, soudy a další instituce) a založit systém řízení kvality, který je slučitelný s filosofií Evropské nadace pro řízení kvality.

- Výsledek projektu

Projekt garantuje tyto výsledky:

- V Policii ČR budou pracovat vyškolení odborníci (mladí progresivní policisté/policistky) zodpovědní za řízení kvality, proškolení nových pracovníků a budou garantem dalšího rozvíjení modelu kvality u české policie,
- Formou hodnocení, které bude probíhat na všech útvarech, budou zpracovány "akční plány pro zlepšení kvality",
- Bude zavedena Cena kvality Policie ČR,
- Policie ČR získá členství v Evropské nadaci pro řízení kvality (EFQM),
- Dostane se podpory další integraci bývalé Služby kriminální policie a Úřadu vyšetřování do Služby kriminální policie a vyšetřování.

5.3 Význam projektu pro veřejnost

Projekt Phare CZ01/IB/JH/04 „Zavedení modelu Evropské nadace pro řízení kvality (EFQM) do Policie České republiky“ má pro resort MV ČR a zejména pro Policii ČR bez nadsázky historický význam. V důsledku aplikace toho modelu dojde v nejbližších letech k historické změně filosofie policejní práce, a to od „tradiční“ služby státu ke službě občanům, kterou moderní policejní sbory nazývají community policing. Zavedením modelu kvality řízení EFQM Excellence do Policie ČR se tak postupně naplňuje jedna ze strategických vizí vrcholového policejního managementu, jež se týká poskytování profesionálních, vstřícných a přátelských služeb zákazníkům-občanům. Aby Policie ČR splnila tento vytyčený cíl, rozhodl se

vrcholový management Policie ČR pokračovat v cestě prohlubování transparentnosti policejní práce (Policie ČR chce občany více informovat o své práci, výsledcích, nákladech, efektivitě, úspěších, ale i neúspěších). I model EFQM se v první řadě opírá o kritérium transparentnosti a kritického sebehodnocení. Konečným cílem aplikace modelu kvality je z pohledu resortu MVČR dosažení a udržování vysoké úrovně spokojenosti občanů a dalších „zákazníků“ s prací policie – tzn. zvýšení pocitu bezpečí občanů a také zlepšení image Policie ČR.

- Projekt PHARE byl realizován v období listopad 2002 až září 2004 ve velmi úspěšné a oboustranně oceňované spolupráci MVČR a Policie ČR na straně jedné a nizozemského ministerstva spravedlnosti a nizozemské policie na straně druhé. Hlavním výstupem celého projektu je zavedení moderního manažerského nástroje do Policie ČR. Tento nástroj pracuje na bázi tzv. totálního managementu kvality, konkrétně modelu Excellence EFQM (European Foundation of Quality Management; www.efqm.org). Model kvality řízení jen v rámci EU – byť v různé podobě – využívá více než 20.000 špičkových podniků jako jsou např. Phillips, Toyota, T-Mobile, Škoda Mladá Boleslav, ale i orgány státní a veřejné správy. V oblasti aplikace modelu kvality řízení v policii zauímají přední místa policejní sbory v Holandsku, Velké Británii a některých spolkových státech SRN. Realizací tohoto projektu, během něhož Policie ČR získala kolektivní členství v EFQM, se k této skupině moderně řízených evropských policejních sborů přidává i Policie České republiky.
- Podstatou modelu EFQM je periodické provádění komplexní „rentgenové“ fotografie celé organizace. Na základě této analýzy jsou následně definovány silné stránky a tzv. oblasti ke zlepšení. Aplikace modelu tak vede organizaci nejenom k neustálému přezkoumávání efektivity veškerých procesů, nýbrž i k výrazné orientaci na potřeby a očekávání zákazníků (občanů a široké veřejnosti), dále partnerů policie a v neposlední řadě též samotných zaměstnanců. Z terminologického pohledu patří ke klíčovým termínům implementace termíny jako poslání, vize, strategie a priority organizace; měření efektivity a přezkoumávání procesů; orientace na spokojenost zákazníků a vlastních zaměstnanců; image organizace, ale také např. transparentnost, zpětná vazba či důraz na „zdravý selský rozum“ (common sense).
- Na základě výsledků prvního cyklu sebehodnocení, zpracovaného v intencích modelu Excellence EFQM na 13 pilotních útvarech, identifikovalo v červenci 2004 vedení Policie ČR 5 nových priorit. Mezi tyto priority patří interní a externí komunikace, přezkoumávání vlastnictví procesů, motivační systém, manažerské vzdělávání a kultura organizace.
- Policie ČR je první státní organizací, která – v souladu s vládní rezolucí č. 458 z 10. 5.

2000 definující Národní politiku podpory kvality – zavádí model kvality do všech svých součástí. Česká policie tak současně významně přispívá k plnění cílů Lisabonského procesu.

Díky modelu EFQM Policie ČR poprvé systematickým způsobem zjišťovala přání, očekávání a potřeby občanů (i dalších „zákazníků“ Policie jako např. reprezentanti veřejné správy, státní zástupci a soudci). Shrnutí průzkumu provedeného mezi 6423 respondenty (v období prosinec 2003 – duben 2004) nezávislou agenturou STEM/MARK.

6. Současné hodnocení práce Policie ČR

Přihlédneme-li ke všem parametrům hodnocení Policie ČR, můžeme jej označit za poměrně příznivé. Pokud občané hodnotí práci policie kontextově a mají možnost vyjádřit se k jednotlivým aspektům její činnosti, pak jsou celkově s prací Policie ČR na místní a zejména na celorepublikové úrovni spokojeni. Většinou však se jedná o spokojenost s výhradami, v kategorii „spíše spokojen“, která není pevně ukotvená a proto může podléhat situačním změnám.

Celkově jsou s prací Policie ČR v místě bydliště spokojeny dvě třetiny občanů a dvě pětiny poukazují na její postupné zlepšování v posledních letech. Na základě kombinace obou postojů lze říci, že třetina občanů hodnotí pozitivně a polovina spíše neutrálně práci Policie ČR v místě bydliště.

Spokojenost s prací Policie ČR jako celku je vyšší než na místní úrovni. Spokojeny jsou s ní tři čtvrtiny občanů a více než polovina poukazuje na její postupné zlepšování v posledních letech. Na základě kombinace obou postojů lze říci, že polovina občanů hodnotí pozitivně a 37 % spíše neutrálně práci Policie ČR jako celku. Spokojenost s prací policie na všech úrovních roste se vzděláním a věkem, umocňuje ji dostatečná informovanost o práci policie a pocit bezpečí.

Velmi příznivé je i hodnocení jednotlivých aspektů práce policie. Více než 2/3 občanů považují Policii ČR za partnera, na kterého se mohou s důvěrou obrátit, 68 % je přesvědčeno o kvalitně a profesionálně vykonávané práci policistů a 58 % občanů míní, že Policii ČR řídí schopní odborníci. Výhrady mají občané naopak k nerovnému přístupu policistů k lidem různého společenského postavení a zejména k nedostatečnému postihu přestupků policistů ze strany vedení.

Práce policisty má poměrně vysokou prestiž. Lidé ji považují sice za velmi rizikovou, avšak perspektivní. Povzbudivé je vysoké procento těch, kteří by podpořili přání dětí pracovat u Policie ČR (66 %).

Pocit bezpečí

Celkovému pocitu bezpečí byly věnovány dvě otázky. Na obecně položenou otázku „Cítíte se někdy v nebezpečí?“ odpovědělo 39 % dotázaných kladně. Odpovědi na konkrétnější otázku „Jak často v místě Vašeho bydliště pociťujete nebezpečí?“, vedou k závěru, že 64 % obyvatel se cítí v místě svého bydliště alespoň někdy (byť zřídka) v nebezpečí a 36% naopak takovým pocitem vůbec netrpí. Určitá část obyvatel však v místě, kde žije, cítí v nebezpečí často (7 %).

Na základě odpovědí na obě otázky zjišťující, zda se dotázaní vůbec někdy cítí v nebezpečí a jak často je tento pocit přepadá v místě bydliště, lze populaci rozdělit do tří základních kategorií či typů.

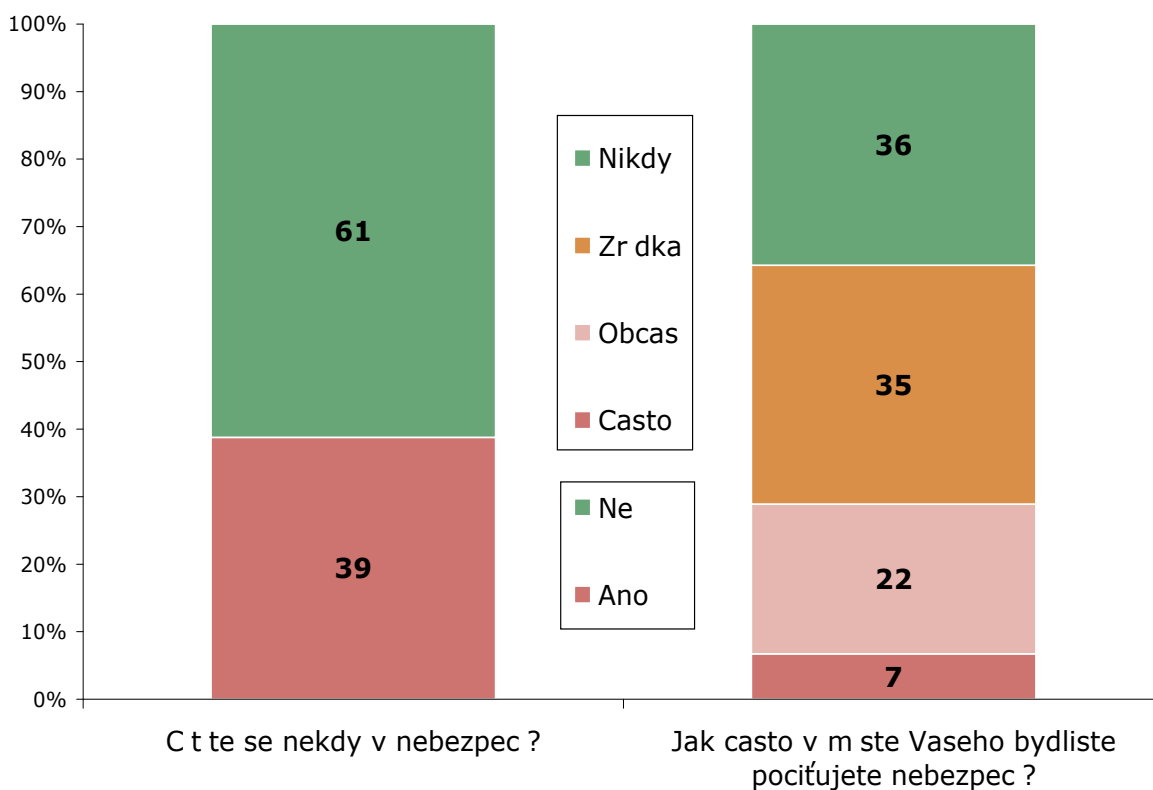
Zhruba třetina obyvatel nepociťuje vůbec žádné nebezpečí (32 %).

Téměř polovina má jen slabé obavy (46 %) – lidé, kteří se obávají nebezpečí pouze zřídka v místě bydliště nebo jen celkově obecně.

Pětina zažívá silný pocit nebezpečí (22 %) – lidé, kteří se celkově cítí někdy v nebezpečí a zároveň i v místě bydliště pociťují často nebo občas nebezpečí.

Pocit nebezpečí

ZAKLAD: Vsichni respondenti, n=6423

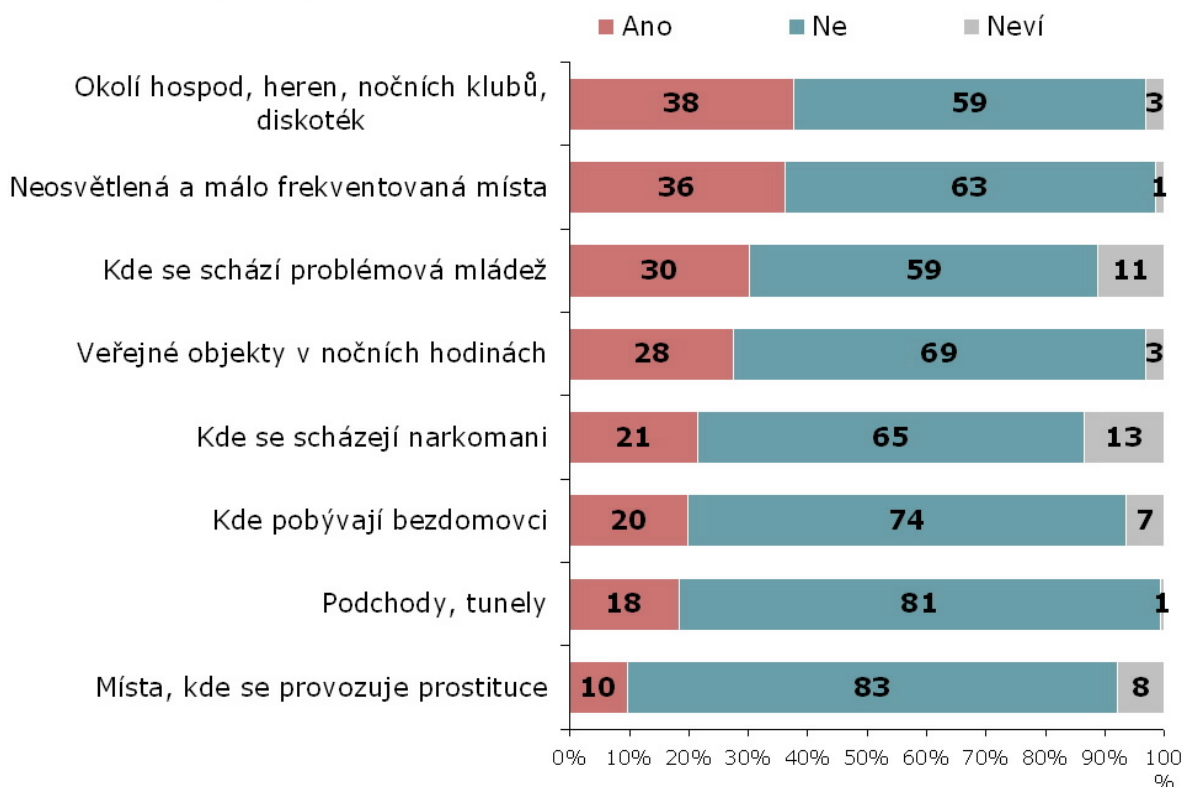
ZDROJ: STEM/MARK, Vyzkum spokojenosti veřejnosti s Polici ČR, 2003/2004

VÝSKYT PROBLÉMOVÝCH MÍST

Blok osmi otázek zjišťoval, v kterých konkrétních místech v blízkosti svého bydliště se dotázaní necítí bezpečně. Nejčastěji za taková problémová místa označovali okolí hospod, heren, nočních klubů a diskoték, kde se cítí ohroženo 38 % obyvatel. Na druhém místě jsou z tohoto hlediska neosvětlená a málo frekventovaná místa (36 %). Nejméně často byla jako nebezpečná označována místa, kde se provozuje prostituce (10 %), což je přirozeně dáno jejich koncentrací především ve velkých městech. Za zmínku stojí zjištění, že lidé se častěji obávají míst, kde se schází problémová mládež (30 %), než míst, kde se scházejí narkomani (21 %) – opět to však může souviset s frekvencí výskytu těchto míst a jejich dislokací.

Problémová místa v blízkosti bydliště, kde se necítíte bezpečně

ZÁKLAD: Všichni respondenti, n=6423

ZDROJ: STEM/MARK, Výzkum spokojenosti veřejnosti s Policí ČR, 2003/2004

Zkušenosti s jednotlivými druhy trestných činů

I z tohoto hlediska se opět od situace v ČR výrazně odlišuje Praha, kde měli lidé častěji než jinde zkušenosti s téměř všemi druhy trestné činnosti (s výjimkou krádeže kol). Vysoce nadprůměrná je osobní zkušenost Pražanů s vloupáním, kapesními krádežemi, krádežemi aut a s vandalstvím.

Nadprůměrně časté zkušenosti z některými trestnými činy ještě zjišťujeme ve středních Čechách (bezprostřední i zprostředkovaná zkušenost s krádeží auta a zprostředkovaná s vloupáním) a také v severních Čechách (oba typy zkušenosti s fyzickým napadením).

Severní Morava a západní Čechy se nejvíce blíží celostátnímu průměru, nicméně s některými trestnými činy zde má méně lidí nějakou zkušenost a na severní Moravě má relativně více lidí zkušenost s krádeží kola někomu blízkému.

Oproti tomu jižní Čechy, východní Čechy a jižní Morava jsou kraje, kde mají lidé s většinou trestných činů méně časté zkušenosti než jinde (s výjimkou nadprůměrně časté zkušenosti s krádeží jízdního kola blízkým osobám ve východních Čechách).

Zkušenost s konkrétními trestnými činy (% odpovědí "ano")		Praha	střední Čechy	Jižní Čechy	Západní Čechy	severní Čechy	východní Čechy	Jižní Morava	severní Morava	Celkem
Vandalství - poškození cizí věci	Sám nebo sám i osoby blízké	20	14	13	12	15	13	14	11	14
	Osoby blízké	14	11	11	12	11	10	11	11	11
Vloupání do auta	Sám nebo sám i osoby blízké	19	11	8	8	12	9	8	9	10
	Osoby blízké	27	21	17	20	19	16	17	20	20
Krádeže jízdního kola	Sám nebo sám i osoby blízké	8	9	7	6	8	9	7	7	8
	Osoby blízké	13	14	17	12	13	18	15	18	15
Kapesní krádeže	Sám nebo sám i osoby blízké	14	6	5	7	7	4	7	5	7
	Osoby blízké	27	16	12	12	15	12	12	13	15
Vloupání do bytu/domu/chaty/chalupy	Sám nebo sám i osoby blízké	14	8	5	8	8	5	4	7	7
	Osoby blízké	17	15	12	11	13	10	11	11	12
Krádeže auta	Sám nebo sám i osoby blízké	6	3	1	2	2	1	1	1	2
	Osoby blízké	16	13	8	9	12	8	8	7	10
Fyzického napadení, ublížení na zdraví	Sám nebo sám i osoby blízké	4	2	2	2	4	2	2	3	3
	Osoby blízké	9	6	5	5	8	7	5	6	6
Krádeže za použití násilí	Sám nebo sám i osoby blízké	3	1	1	1	2	1	1	1	1
	Osoby blízké	10	5	3	4	6	4	2	4	5
Krádeže motocyklu	Sám nebo sám i osoby blízké	1	0	1	1	0	1	1	0	1
	Osoby blízké	3	2	1	1	2	2	1	2	2

Statisticky významně **vyšší** zastoupení odpovědí je vyznačeno červeně a **nižší** zeleně.

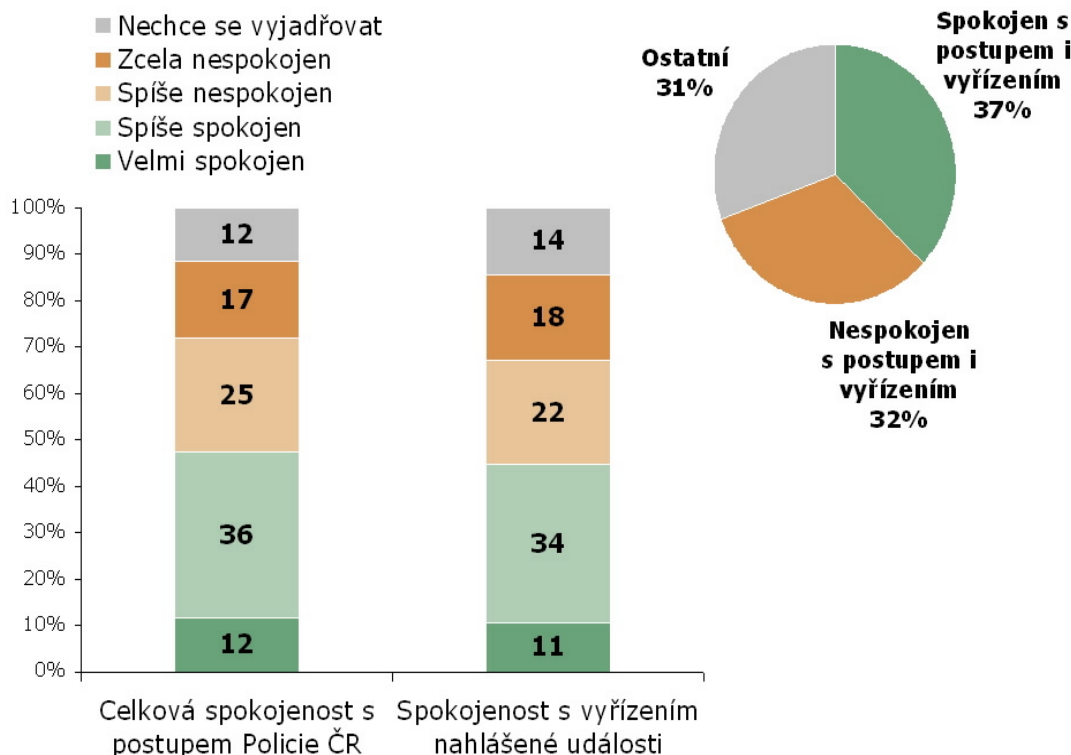
Hodnocení postupu Police

Třetí blok otázek věnovaných zkušenostem s trestnou činností zjišťuje spokojenost s celkovým postupem policie, s vyřízením celé záležitosti. Dále sleduje spokojenost s rychlostí reakce, ochotou pomoci, profesionalitou a dostatkem informací o postupu policie. Poslední otázka se částečně týkala i prevence a proto mapovala, zda policie poradila postiženému občanovi, jak snížit pravděpodobnost opakování podobné události. Na všechny tyto otázky odpovídali jen ti, kdo policii ohlásili trestný čin.

Dotázaní uváděli mírně častěji spokojenost s postupem policie (48 %) než s tím, jak policie ohlášenou událost vyřídila (45 %). Z kruhového diagramu je pak zřejmé, že 37 % občanů, kteří ohlásili nějaký trestný čin, bylo spokojeno jak s celkovým postupem policie, tak s vyřízením události. Téměř třetina (32 %) naopak nebyla spokojena ani s postupem ani s vyřízením, ostatní (31 %) byli uspokojeni jen částečně.

Spokojenost s prací Policie ČR při ohlášení události

ZÁKLAD: Respondenti, kteří ohlásili trestný čin, n=2254

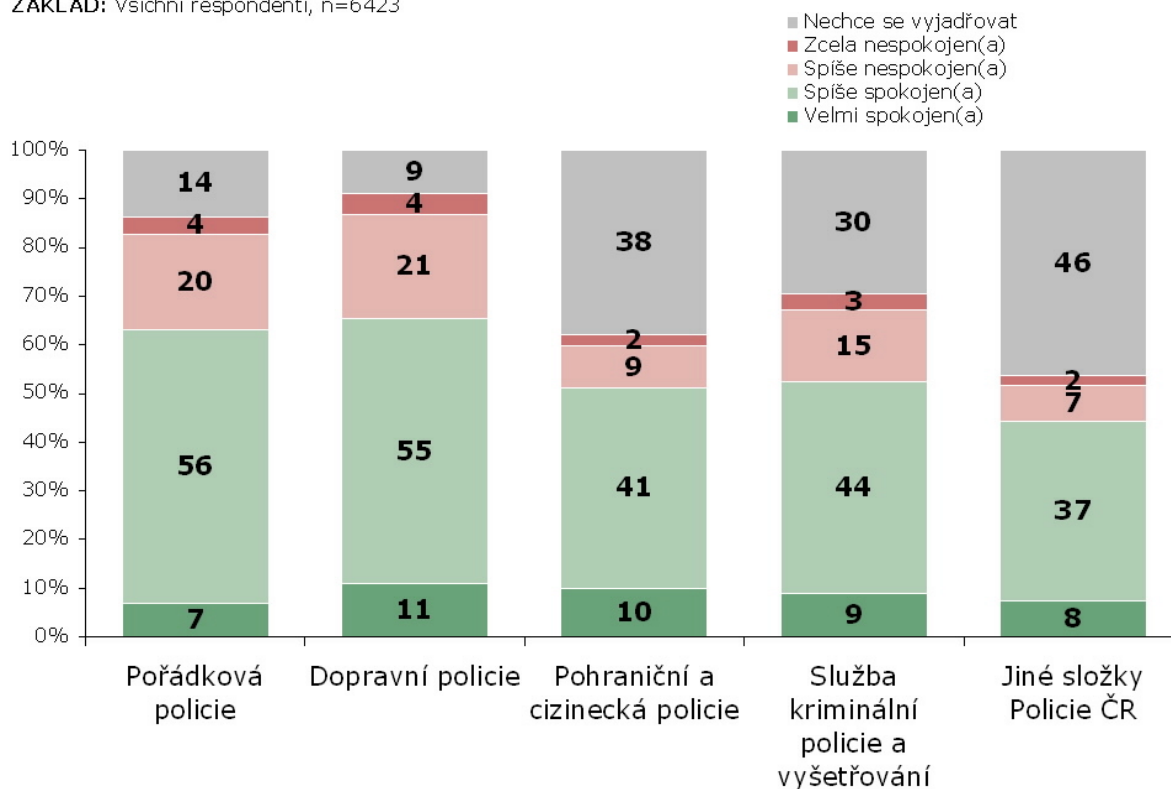
ZDROJ: STEM/MARK, Výzkum spokojenosti veřejnosti s Policí ČR, 2003/2004

Dále bylo zjištěno, že spokojeni jsou častěji lidé ve věku do 29 let, a naopak nespokojeni jsou příslušníci starší střední generace ve věku 45-59 let. Nejméně jsou spokojeni lidé žijící v obcích do 2 000 obyvatel, a to zejména ve vesnicích do 500 obyvatel (40 % nespokojených).

V rámci sledovaných aspektů postupu policie při vyřizování ohlášené trestné činnosti projeví dotázaní nejvíce spokojenosti s ochotou policistů pomoci (celkem 64 %). Naopak nejméně byli postižení spokojeni s tím, jak je policie o svém postupu informovala (40 %); k tomuto aspektu činnosti policie se také poměrně velké procento dotázaných odmítlo vyjádřit (18 %).

Hodnocení jednotlivých složek Policie ČR

ZÁKLAD: Všichni respondenti, n=6423

ZDROJ: STEM/MARK, Výzkum spokojenosti veřejnosti s Policí ČR, 2003/2004

Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo seznámení čtenáře se základními úkoly, činnostmi a strukturou Policie ČR, dále byl nastíněn vývoj této složky od počátku první republiky, kdy prošla nejznatelnějším vývojem. Také se nedají opomenout změny v organizaci a činnostech policie po listopadu roku 1989.

Policejní práce a etika úzce souvisí s koncepcí lidských práv, která je klíčovým principem západních demokracií. Výše uvedený text nás může inspirovat k zamyšlení nad otázkami, které se týkají policie a policistů v České republice jako nedílné složky současné společnosti.

Tato práce nemohla postihnout dopodrobna všechny jevy a skutečnosti týkající se policejní práce, vztahů občanů k činnosti policie a Policie ČR jako celku. Rozhodně se však jedná o velice zajímavé téma, které bude muset být i nadále mapováno a výsledky empirických výzkumů využívány pro zlepšení a zkvalitnění přístupu občanům k Policii ČR, která by měla být brána v očích veřejnosti jako jejich opora v krajních případech a policie by měla tento pocit na základě svého jednání naplňovat.

Resumé

Policie ČR stojí v první linii boje se zločinem a při kontaktu s občany a jestliže tam se dopustí pochybení, jsou mnohdy v očích veřejnosti a v dalších fázích trestního řízení neodstranitelná.

Splnění náročných úkolů, které stojí v dnešní složité době před policií, souvisí s "přeměnou policie z tradiční autokratické militantní organizace, jakou byla policie v minulosti, na demokratičtější organizaci široce založenou na jednotlivých policistech (jejich talentech, nápadech)". Tato přeměna je nezbytná v souvislosti s proměnami, kterými prochází dnešní stát. Jde především o pluralizaci společnosti a oslabení mocenské převahy státu v souvislosti s rozvojem mezinárodního zločinu a terorismu. Dnes více než kdy jindy závisí úspěšnost policejní práce na důvěře a podpoře veřejnosti, na ochotě občanů spolupracovat s policií a podílet se aktivně na boji se zločinem. Jedním z faktorů, které napomáhají optimalizaci vztahu občanské veřejnosti a policie, je důsledné dodržování etických norem chování policistů. Pracovní úsilí všech policistů musí být soustředěno na společný cíl, který je stanoven na základě jasně definovaného hodnotového systému. Jen taková policie může dostát svému náročnému poslání v demokratickém právním státě a těšit se vysokému uznání a respektu ze strany občanů, jen takoví policisté jsou oprávněně hrdí na svou profesi.

ANOTACE

SUKENÍK, David. Policie jako specifikum společenského systému. (Bakalářská práce) Brno: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně a Institut mezioborových studií Brno, 2005. 48 s.

Tato bakalářská práce je zaměřena na problematiku policejního sboru jako nedílné součásti moderní společnosti, nastiňuje úkoly jednotlivých služeb a současnou úlohu v práci policie. V neposlední řadě přibližuje etické principy této profese. Jejím cílem je shrnout nejdůležitější poznatky a otázky policejní práce a navrhnout některá možná řešení.

Autor popisuje vývoj ozbrojených složek Československé republiky a úlohu policie současnosti, dále charakterizuje policejní profesi a přibližuje pohled občana na policejní sbor. Zaměřuje se na poskytování služeb ze strany policie pro občany a přibližuje práci a úkoly složek v mezinárodní policejní spolupráci. Za nejdůležitější považuje posílení specifické role policie v moderním demokratickém státě, který je založen na právním řádu a rovnocenném výkonu státní moci a služby občanům.

Klíčová slova:

Morální dilema, etické principy, Interpol, Europol, IPA, projekt Phare, schengenské acquis, model Excellence EFQM,

This bachelor thesis is focused on problems of police corps as a integral constituent of modern society, she sketch impositions of individual dutys and present exercise in police section. In primary line near ethical principles of this profession. Her objective is summary of primary pieces of knowledge police profession and propose some possibly method of solution.

The author describes the evolution of arm corps in Czechoslovak republic and present excercise of police, futher on characterize police profession and near view of peoples on police corps. He direct on giving services of police for peoples and near this profession and exercise in internacional police cooperate. In primary show strenghten specific role of police in modern democratic state, what is established on law order and equivalent exploit of state authority and people services.

Key words:

Morale dilemma, ethical principles, Interpol, Europol, IPA, project Phare, schengen's acquis, model Excellence EFQM,

Seznam použité literatury a pramenů

- Herzogová Z.: Etické principy policejní práce, měsíčník ministerstva vnitra, časopis Policista, Praha MV ČR, 4/2002
- Dočkal M.: Prevence kriminality na místní úrovni, měsíčník ministerstva vnitra, časopis Policista, Praha MV ČR, 8/2002
- Fryšták M.: Mezinárodní policejní spolupráce, měsíčník ministerstva vnitra, časopis Policista, Praha MV ČR, 4/2003
- Kučera J.: Policie jako služba občanům, měsíčník ministerstva vnitra, časopis Policista, Praha MV ČR, 6/2003
- Pecháčková J.: Prevence kriminality a média, měsíčník ministerstva vnitra, časopis Policista, Praha MV ČR, 10/2003
- Lyška P.: Policie je obrazem společnosti, měsíčník ministerstva vnitra, časopis Policista, Praha MV ČR, 12/2003
- Vogničová A.: Phare, Spokojenost pracovníků Policie ČR, Souhrnná zpráva z průzkumu, Praha, 5/2004
- Šimoník P.: Závěrečná zpráva z exkluzivního výzkumu PHARE, Spokojenost občanů s prací Policie ČR, Výzkum veřejného mínění, © STEM/MARK, a.s., 5/2004
- Projekt Phare 2001 pro Českou republiku, Zavedení modelu EFQM do Policie ČR, Praha, 2004
- Rozkaz policejního prezidenta č. 100/2004, genpor. JUDr. Jiří Kolář, Praha, 8/2004
- Střednědobá koncepce resortní politiky Ministerstva vnitra ČR v letech 2001- 2004, Praha MV ČR, 2004
- Etický kodex Policie České republiky, rozkaz policejního prezidenta 1/2005, genpor. JUDr. Jiří Kolář, Praha 1/2005
- Machutová M.: Prvorepubliková policie, Praha, 2002
- Komplexní součinnostní program prevence kriminality a sociální patologie „Naše město“, Olomouc, 2003

Created with an unregistered version of SCP PDF Builder

You can order SCP PDF Builder for only \$19.95USD from
<http://www.scp-solutions.com/order.html>